

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

"STEUA CALITĂȚII"
Categorică AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

19 iunie, 2025
Nr. 23-24 (4529-4530)
Preț: 20 lei
Fondat: martie 1941
Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Cine nu cunoaște limbi străine nu are idee despre propria limbă.

GOETHE (1749-1832), poet și ilustrator gânditor german

Acord liric

Emilia PLUGARU

LIMBA ROMÂNĂ

Limba mea română
E floare preafrumoasă
Ce-și are rădăcina
Aici, la mine-acasă.

Limba mea română,
Floarea mea cerească,
Stropi-voi cu iubire –
În veci să înflorească.

O voi feri cu grijă
De răul cel străin,
Să nu mi-o-mproaște nimeni
Cu ură și venin.

Căci doar așa frumoasă
Și minunata floare
Va fi lumină vie
În Casa mea cea Mare.

• Nu strică să cunoști mai multe limbi...

DE CE lumea vorbește limbi diferite?

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

Salut, dragă „Orizont cognitiv”!

Vă mulțumesc pentru răspunsurile ce ni le oferiți la toate întrebările care ne frământă pe noi, cititorii „Florilor Dalbe”. Dar aș dori să-mi răspundeți și mie la o întrebare: DE CE lumea vorbește limbi diferite? Câte limbi există pe Pământ? Vă asigur că și copiii se vor bucura mult, dacă îmi veți da un răspuns.

Maxim NEGRUȚĂ, elev în clasa a VII-a „C”

mun. Chișinău,
Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”

La începuturile lumii, dragii mei deceluși, cică, pe Pământ, se vorbea o singură limbă. Cartea Genezei spune că oamenii au construit Turnul Babel, un templu în formă de turn, pe care, urcând, sperau să ajungă la Ceruri și să vorbească cu Dumnezeu. Dar Dumnezeu s-a supărat pe aroganța muritorilor. A făcut în așa fel încât oamenii să nu se mai înțeleagă unul cu celălalt. Fiecare grup a început să vorbească o altă limbă. În prezent, pe Pământ se vorbesc peste 6.000 de limbi. Legendă sau adevăr, mitul Turnului Babel este un pretext pentru lingviști să caute explicații pentru haosul diversității lingvistice existente la ora actuală, pentru a identifica rădăcinile din care s-a dezvoltat limbajul uman. Dar și pentru a anticipa dacă nu cumva ne vom întoarce la o limbă unică pe Pământ, după cât de uzuală a ajuns azi limba engleză.

Întrebarea dacă toate limbile omenirii au derivat dintr-o origine unică sau din mai multe rămâne un mister la fel de mare ca și Turnul Babel. În pofida dimensiunilor sale impresionante, nu s-a descoperit locul unde s-a înălțat acest turn. Babel înseamnă „încurcătură”, „șarpe inelat” sau „poartă a cerului”. Deși nu există nici o dovadă arheologică, se consideră că Turnul Babel are legătură cu străvechea cetate a Babilonului, ale cărei ruine se află pe malul estic al fluviului Eufrat, la aproximativ 50 km sud de Bagdad, Irak. O inscripție găsită aici descrie construirea turnului și amestecarea limbilor: „Babilonul corupt păcatul a ales, și atât cei mici, cât și cei mari s-au amestecat pe zigate”. Zigatele (zigurat - edificiu de forma unei piramide în trepte, pe a cărei ultimă platformă se afla un templu) au fost construite în orașele Mesopotamiei (Irak), în intervalul 2.500 î.Hr. — 500 d. Hr. Unele

aveau până la 8 platforme, fiind construite din cărămizi. Se presupune că Turnul Babel a fost un astfel de zigurat. Totuși, diversitatea de limbi vorbite azi pe Terra se datorează, în primul rând, formării și dezvoltării în mod izolat a țărilor și popoarelor, care au început să comunice între ele doar după descoperirea mijloacelor moderne de transport și comunicații.

La ora actuală, suntem siguri că franceza se vorbește în Franța, japoneza — în Japonia, chineza — în China, rusa — în Rusia. Totuși, dacă ne întoarcem în timp cu câteva mii de ani, nici una dintre aceste limbi nu se vorbea în țara respectivă. De fapt, nici limbile, bine formate și cristalizate, nu existau încă. Pe măsură ce oamenii călătoreau și migrau spre diferite colțuri ale lumii, limbile au suferit un proces de diversificare. Când diferențele dintre limbaje au devenit prea mari pentru ca oamenii să se mai poată înțelege, s-au format două limbi diferite, derivate dintr-una singură. Din acest proces fără sfârșit s-a dezvoltat un adevărat arbore al limbilor. Ocuparea prelungită a unui teritoriu de către o armată străină a dus la încrucișări lingvistice. Lingviștii susțin că numărul de limbi vorbite în lume a atins apogeul în secolele XVII și XVIII.

Un aspect care îi uluiește pe lingviști este dimensiunea puterii de exprimare a omului. Prin combinarea cuvintelor, putem descrie practic orice obiect, gând sau idee. Putem provoca, seduce și convinge fără să atingem cu mâna. Studiind limbile vorbite în toate colțurile lumii, „detectivii lingviști” au identificat anumite elemente universale. Compa-

rând limbile actuale din Europa, India și Iran, cercetătorii au observat că acestea au rădăcini comune. Au presupus că la originea limbilor pe care le vorbim astăzi s-a aflat una singură, numită *indo-europeană*, folosită acum aproximativ 5.000 de ani. Astăzi, aproape jumătate din populația de pe glob vorbește una din limbile familiei indo-europene.

Dialectele și limbile sunt într-o continuă schimbare. Lingviștii estimează că cel puțin 3.000 de limbi vorbite în lume sunt amenințate cu dispariția. Se consideră că o limbă se află în pericol când cel puțin 30% din copii nu o mai învață. Pentru supraviețuirea oricărei limbi sunt necesari minimum 100.000 de vorbitori. Specialiștii prevăd că 95% din limbile vorbite astăzi vor dispărea în secolul următor. În zilele noastre, zece limbi mor anual undeva în lume. Dispariția unora se produce uneori într-un interval de numai două săptămâni. Fenomenul este întâlnit în regiuni de foarte mare diversitate lingvistică.

În Europa sunt folosite 123 de limbi, dintre care 9 sunt aproape moarte, 26 în pericol grav de dispariție, iar 38 numai în pericol. Să ne îngrijim ca limba noastră maternă să nu dispară nicicând!

Pentru conformitate, Ion ANTON

În scopul reducerii cheltuielilor suportate, „Florile Dalbe” își suspendă apariția în lunile iulie-august.

Vacanță plăcută, dragi cititori!

Următorul număr va apărea pe 4 septembrie a.c.

2025 - Anul Mihai Eminescu

PERSONALITATEA IMPERSONALĂ
A LUCEAFĂRULUI (5)

La steaua care-a răsărit a Poetului debutând la 1866 (în revista *Familia*, din Oradea, condusă de Iosif Vulcan) până în anul 1883, când îi apare în almanahul *România jună* incomparabilul și „aerianul poem al *Luceafărului*, supremă încununare de artă a întregii sale opere” (Perpessicius), în adevăr, „e-o cale-atât de lungă / Că mii de ani i-au trebuit luminii să ne-ajungă”, metaforic vorbind. Adică mii de ani de existență spirituală a neamului și a frumosului românesc, a etnogenezei sale daco-romane, – vreme în care a putut să ia naștere „steaua” care-i poartă numele „nefericitului Hyperion”.

Poemul care simbolic a devenit omonimul Poetului indiscutabil e unul autobiografic. De altfel, ca și întreaga sa creație, care ne vorbește indirect și convingător întotdeauna de personalitatea lui care ne apare mai mult a „unui exponent decât a unui individ” (G. Călinescu). Deoarece autobiograficul, pe lângă faptul că-i alimentează opera din interior, este pulverizat în mod demiurgic, prin arta cuvântului, în expresia artistică a operei și ridicat în chip ideal la rang de simbol și de eternitate. Fapt care certifică universalitatea unui poet. De aceea și sublinia neîntrecutul biograf al poetului, același G. Călinescu, credem că „viața lui se confundă cu opera”, că „Eminescu n-are altă biografie” decât creația. Luceafărul, prin personalitatea sa distinctă, superioară, „romantică” și „totalizantă” (C. Ciopraga), se asociază cu modul de a fi al Creatorului de geniu, având un loc „menit în cer”. Aspirațiile lui de personalitate sunt apoi și simbolul înțelepciunii populare care întotdeauna vor fi superioare prin ideal celor ale societății și al „cercului strâmt” al acestuia ce l-a dat într-o întruchipare în lumea spiritualității, a ideilor și a idealului general-uman.

Cu rădăcini profunde în solul bimilenar al neamului și al Patriei, poemul *Luceafărul*, luat ca o creație literară, reprezintă un timp și un spațiu, un loc și un mediu autohton, românesc prin excelență. Dar, în același rând, el constituie și o filosofie a spiritului uman care înalță materia lirică și ideatică a creației date cu mult deasupra timpurilor trecătoare, astfel personalitatea hyperionică devenind, cu timpul (dacă nu chiar din momentul publicației...), una universală și impersonală, de interes general-uman veșnic (anonim, popular...).

De altfel, și multe dintre poeziile lui care sunt cântate în popor din generație în generație și considerate populare, intrate indirect în tezaurul creației populare. Eternitatea Luceafărului vine din spiritualitatea singulară, de geniu a „nefericitului Hyperion”, din posibilitatea lui mai mult decât imposibilă de înfățișare și de personalizare a transcendenței sale (lirice și filozofice...). Or, el este primul care s-a putut identifica absolut (ideatic și liric) cu creatorul de geniu anonim, popular, asumându-și responsabilitatea personală a luminii, a stelei impersonale. Este o metaforă, dar este și o realitate: Luceafărul simbolizează măreția poetică a poporului pe care-l reprezintă în timp și în spațiu, în simțire și în gândire, în poezie și în filosofie (în filosofia vieții...).

Eminescu este atât prin *Luceafărul* (și prin operele publicate în 1883 – anul de grație al activității lui demiurgice și hotărul personal pe care l-a demarcat deplin până la măiastră...), cât și prin insolitele și fenomenalele, fundamentalele sale postume... „personalitatea de geniu al Marelui Poet Român identic în multe cu cel al Marelui Poet Anonim, autor al Mioriței și al creației populare topită în aerul impersonal al țării și al lumii, în profunzimile ei naționale și universale, de vreme ce poezia lui este „perpetuu etalon pentru tot ce este și va fi nou vreodată în poezia românească” (N. Stănescu).

Poetul care a cântat unele personalități marcante ale timpului său și unele personalități istorice, cum sunt cele ale voievozilor neamului, țării, devine, cu vremea, el însuși o personalitate literară proeminentă, chiar până la făurirea *Luceafărului* pe care o salutase încă Vasile Alecsandri („E unul care cântă mai dulce decât mine? / Cu-atât mai bine țării și lui cu-atât mai bine! / Apuce înainte s-ajungă cât de sus, / La răsăritu-i falnic se-nchină al meu apus”). Iar calificativul de „Luceafăr”, pe care el personal îl utilizase în crearea chipurilor luminoase ale celor dispăruți, după publicarea *Luceafărului* i se atribuie de către contemporanii lui însuși.

Contemporanii săi nici nu bănuiau ce avere, ce tezaur va lăsa el posterității. A fost nevoie de un secol pentru a i se edita opera monumentală, concepută de celebrul editor Perpessicius în 16 volume plătuite în singurătatea a 17 ani de chinuri creatoare, timp în care o personalitate poetică miraculoasă se contopește totalmente cu impersonalitatea veșniciei, cu lumina Luceafărului. Dar de câte secole să fie nevoie ca urmașii lui să-l cinstească și să-l înțeleagă, să-l pătrundă, să-i vadă lumina lui hyperionică, să-i simtă aievea înălțimile lui cutezătoare în care tronează în chip de stea și de Domn, de Luceafăr „nemuritor și rece”, confundat cu eternitatea.

Tudor PALLADI

Festivalul Internațional „Grigore Vieru”

Grigore Vieru avea o dragoste imensă pentru copii, ceea ce l-a inspirat mereu să le dăruiască o moștenire literară cât mai accesibilă, care să le facă fericită copilăria. E vorba de primul *Abecedar* în grafie latină realizat împreună cu prietenul său Spiridon Vangheli, de poeziile, cântecele atât de aproape sufletului copiilor. Astfel, nu ne putem închipui nici o sărbătoare fără prezența copiilor.

Dragostea pe care o port poeziei pentru copii este răzbușarea mare pe timpurile care mi-au furat copilăria. Ea este, într-un fel, dorința de a mă juca.
(Grigore Vieru)

• Un nou bust al poetului

Cu dor și drag copiii îi zuruie numele

În cadrul Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, ediția a XVII-a, desfășurată la Iași și la Chișinău, la fel ca și la edițiile precedente, am urmărit cu bucurie participarea și evoluarea copiilor de toate vârstele.

La deschiderea oficială a Festivalului, Secțiunea Iași, au participat elevi de la Liceul Teoretic „Ion Creangă” din orașul Ungheni, directoare Zinaida VRABIE. Membrii „Clubului de lectură”, condus de profesoara Nelea MOȘANU, au prezentat un recital

• Lansări de carte la Liceul „Prometeu-Protalent”

• La bustul lui Gr. Vieru: poetul Ion Hadârcă și Eugenia Bejan, directoarea BNC „Ion Creangă”

de poezie din creația viereană. E vorba de Cătălina Cujbă, Victoria Iachim, Ion Lupan și Ion Prepelită. Am aflat de la ei că, recent, la liceul în care învață a avut loc lansarea proiectului „Grădina cântărilor – un spațiu deschis pentru minte și suflet”. Peste 650 de elevi din acest liceu beneficiază acum de această oportunitate de a fi cât mai aproape de carte.

La Iași au urmat colocvii, lansări de carte la care au participat oficialități, scriitori, profesori universitari, critici literari. Momentul culminant a fost dezvelirea bustului poetului Grigore Vieru, care urmează să fie amplasat într-o zonă prielnică din punct de vedere cultural, spiritual. Iașul e unicul oraș din România care va avea două busturi ale marelui poet, care iubea foarte mult această oră, unde și găsea liniștea sufletească.

Festivalul a continuat la Chișinău cu deschiderea oficială, secțiunea Republica Moldova, unde, pe lângă alocuțiunile roșite de scriitorii de pe ambele maluri ale Prutului, au susținut un recital poetic, pe versurile lui Grigore Vieru, elevii de la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Protalent”. Festivitatea a fost moderată de scriitorul Ion Hadârcă, vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei. În aceeași zi, la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Protalent” a avut loc Conferința Științifică a elevilor cu genericul „Așchii de Dumnezeu”.

• Recital pe Alea Clasicilor

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” și-a bucurat oaspeții cu o expoziție prilejuită de publicarea ediției a 20-a a cărții *Albinuța*, de Grigore Vieru și Lică Sainciuc. Activitățile au urmat cu un medalion literar-artistic prezentat de elevii din clasele I-I „C” și I-I „E” de la Școala Primară nr. 83 „Grigore Vieru” din Chișinău.

Centrul de Cultură și Artă „Ginta Latină” a fost arhiplin de tineri, copii, scriitori, părinți și cadre didactice. Premiile Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru” au fost oferite mai multor personalități, scriitori, interpreți care, prin activitatea lor, fac să dăinuiește opera lui Grigore Vieru. A urmat un spectacol fastuos, conceput de Adrian Ghicov, profesor universitar. Scenariul și regia cu genericul „Făgă-

duindu-mă iubirii” aparțin acestui talentat pedagog, dar și artist. E de menționat contribuția Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, unde a avut loc simpozionul „Doctor Honoris Cauza al UPSC Grigore Vieru”, dar și prezentarea cărților: Grigore Vieru „Cântecul acului” (traducere în limba azeră de Salim Babbulaoglu), „Grigore Vieru – Odissea receptării” de Diana Vrabie, „Mișcarea în infinit a lui Grigore Vieru” de Paul Gorbun, „Grigore Vieru. Poezia ca strigăt existențial” de Daniel Corbu.

Casa de Cultură din Ialoveni a găzduit invitații Festivalului

Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, aducând în fața publicului un spectacol de muzică și poezie „Verbul de Lumină”, prezentat de Rusalina Rusu.

E de știut că ideea apariției acestui Festival aparține Filomenei Corbu, soția scriitorului Daniel Corbu. Au contribuit la organizarea excepțională a acestei ediții: Centrul Cultural-Științific „Grigore Vieru”, Chișinău, Asociația Culturală „Feed Back”, Iași. Directori de program au fost Filomena Corbu, Daniel Corbu, pentru secțiunea Iași, și Călin Vieru, Eugenia Bejan pentru secțiunea Republica Moldova. Iar noi „Mulțumim pentru pace” și posibilitatea de a duce mai departe moștenirea literară a îndrăgitei poet Grigore Vieru.

Tamara VIERU-PERETEATCU

SCRITORUL LA EL ACASĂ

CITIND, TRĂIM MAI FRUMOS

Copiii din satul Voinova, raionul Strășeni, au un respect aparte pentru limba maternă și cuvântul scris. Dincolo de elogiuri și declarații, ei citesc, învață scrierea și exprimarea corectă, sunt atenți la noile apariții editoriale. Unii își încearcă penița și au visuri mărețe. Lecturile, reflecțiile pe marginea celor citite, întâlnirile cu scriitorii le dau convingerea că un neam poate să perpetueze doar prin limba lui.

Recent, elevii de la Gimnaziul Voinova l-au avut ca oaspete pe consăngeanul lor, originar din satul Ghelăuza, dl **Ion ANTON** - poet, prozator, publicist, redactor-sef al revistei „Florile Dalbe”, devenită în timp prietenul fidel al multor generații de copii. Cititorii l-au întâmpinat pe scriitor cu pâine și sare, dar și cu multe emoții, prilejuite de cărțile domniei sale, pe care ei le-au citit la recomandarea doamnei directoare **Alexandra APOSTOL**, care le este și profesoară de limbă și literatura română. Vizita s-a desfășurat în cadrul proiectului „Scriitorul la el acasă”, inițiat de Biblioteca Națională, susținut de dna **Nadejda PĂDURE**, șefa Bibliotecii Publice raionale „M. Sadoveanu” din Strășeni, prezentă la întâlnire, și realizat cu concursul dnei directoare, al dnei **Tatiana MOGÂLDEA**, bibliotecara gimnaziului, și al dnei **Galina BOTNARI**, bibliotecară la Biblioteca Publică din satul Voinova.

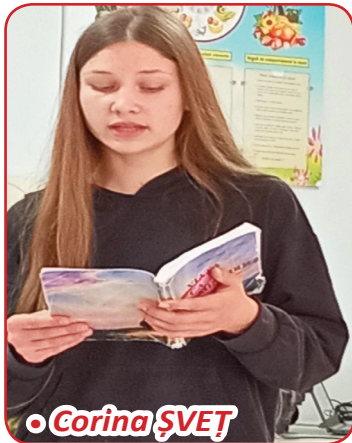
Grigore VIERU

În sala de festivități autorul a avut surpriza să admire standul cu operele sale - dovadă că aici elevii iubesc cartea. Alături de participanții la manifestare, moderatorii **Ionuț PEȘTEREV** și **Ion BĂRBUTĂ** (elevi în cl. a VII-a și, respectiv, a VIII-a) au parcurs, în *Power Point*, calea de creație a scriitorului. Două dintre romanele sale: „Viața ca amintire” și „Foka” au trezit interesul cititorilor. Tema exodului peste hotare, la începutul anilor '90, al basarabenilor care au devenit victime ale traficului de ființe umane, le-a dat de gândit. Pentru **Corina ȘVEȚ** (clasa a VIII-a), „Viața ca amintire” nu e doar un șir de aventuri tragice, ci, mai curând o lecție de viață oferită tinerilor dispuși să ia calea străinătății. Adolescența își stăpânește cu greu emoțiile, mesajul romanului a tulburat-o profund și asta a fost cea mai înaltă apreciere venită din partea unui cititor.

Referindu-se la romanul „Alina”, scris ca o continuare, la solicitarea cititorilor, Ion Anton a menționat că lucrarea a atras atenția cineaștilor moldoveni, așa că, în viitor,

Mulțumim pentru „De ce?” - enciclopedia copiilor curioși!

Corina ȘVEȚ

s-ar putea să o vedem pe Alina pe marele ecran. Romanul „Foka” a avut repercusiuni adânci în inima lui **Grigore VIERU** (clasa a VIII-a). Istoria localității natale a scriitorului, suferințele prin care au trecut buneii și străbuneii lui, redată în acest volum, l-au determinat pe băiat să citească mai mult pentru a cunoaște trecutul țării. Alte două cititoare, **Vladlena SURDU** și **Eudochia STANILESCU** (clasa a VI-a), au adus în fața spectatorilor o carte mai puțin obișnuită: *Enciclopedia pentru copii „DE CE?”*, al cărei coautor este...însuși cititorul săptămânalului „Florile Dalbe”. **Lavinia OLARI** l-a impresionat pe scriitor, recitându-i sonetul „Scriu cu inima”. Iar

Autografe de la scriitor

piciei din clasele a II-a - a IV-a l-au bucurat cu un recital de versuri din dicționarul vestimentar liric „Veseli îndrumări pentru vestiar”. Recompensa din partea autorului, poezia „Pălăria”, a amuzat întreaga sală. Cei mai fericiți, însă, s-au simțit băieții cu prenumele

Ștefan, după ce s-au regăsit în poezioara „Ștefănică”.

Bastina, oamenii care i-au dus faima (scriitorul Mihail CURICHERU, nobilul Pavel DICESCU, cântăreața Anastasia DICESCU ș.a.) au fost și continuă să fie pentru scriitor o sursă inepuizabilă de creație. Astfel a apărut „MARELE NANU sau Stejarul genealogic Dicescu”. În cadrul întâlnirii cu elevii scriitorul a depănat amintiri legate de copilărie și anii de școală, petrecuți la Ghelăuza, Recea, Voinova, Strășeni, unde a avut parte de colegi și profesori minunați.

A urmat o rundă de întrebări și răspunsuri. Viitorii condeieri au dorit să știe cum a învățat scriitorul la școală? Cât este de complicată pentru el trecerea de la poezie la proză? La care dintre cărțile sale ține cel mai mult? Și, cum le stă bine tinerilor studioși, au tras cu urechea la sfaturile interlocutorului lor mai mare: „Iubiți cartea. Citind, putem trăi mai multe vieți. Din fiecare carte ne alegem cu ceva nou. Citiți. Ca să scrii bine, trebuie să citești mult. Acum aveți timp, mergeți în vacanță la bibliotecă, răsfoiți și colecția săptămânalului „Florile Dalbe”. Lectură plăcută!

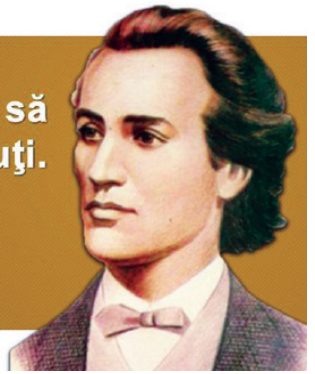
La final, mai mulți copii au fost premiați cu cărți semnate de autor. Fiecare elev a primit în dar o revistă „Florile Dalbe”, cu invitația de a colabora cu publicația noastră periodică în calitate de tânăr reporter.

Text și foto: Lica MOVILĂ

Lumina spiritului

Menirea vieții tale e să
te cauți pe tine însuși.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI
de Mihai Eminescu

- Între caractere și inteligențe n-ar trebui să existe alegere. Inteligențele se găsesc foarte adesea, caracterul foarte rar.
- Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de care nu există iubire de țară.
- Unul e toți precum una e toate, de deasupra tuturor se ridică cine poate.
- De departe se vedeau munții mei natali, uriași bătrâni cu frunțile de piatră spărgând norii.
- Viața noastră e o cădere perpetuă.
- Fiecare om e o întrebare pusă din nou spiritului Universului.
- Timpul e moarte, spațiul e luptă și mișcarea e suferință.
- Nu e lume pricepută, dar nici minte să o priceapă.
- Dar vei fi băgat de samă o împrejurare: cartea mea, citind-o în șir, rămâne neînțeleasă... dar orideunde-i începe, răsfoind tot la a șaptea filă, o limpezime dumnezeiască e în fiecare șir.

Leo BUTNARU

LEO-LOGISME

- La Roata Norocului toți și totdeauna sunt diletanți. Norocul nu presupune profesionalism.
- Amatorii de câștiguri ușoare tind să se profesionalizeze.
- Apar profesioniști și printre amatorii de câștig ușor.
- La consultațiile medicale e bine să fii un necruțător turnător de sine.
- Cu părere de rău, judecata sănătoasă nu poate fi amestecată în medicamente.
- Pornind de la modul cum scriu medicii rețetele unii bolnavi își descoperă reale capacități de grafolog.
- Cursuri de reciclare pentru medici: îmbunătățirea caligrafiei.
- Uneori psihanaliza e recomandată și înaintea analizelor obișnuite, medical-fiziologice.
- Teatrul de azi, modern sau de ieri, tot mai mult mizează pe absurd. Însă deja nici absurditatea nu mai e originală, originalitatea fiind banal de absurdă.
- Teatrul naturalist: orbul e jucat de un orb, bălbăitul de un bălbăit, cotonogul de un cotonog, prostul de un prost. Mai greu cu rolul de filosof sau, pur și simplu, de deștept care au a face ceva mai puțin cu tagma actorilor.
- Zidul plângerii e oricare din pereții teatrului în care se joacă comedia umană.

(Va urma)

ODIHNA CREATIVĂ

VACANȚA LA „ORELE COLORATE”

Din prima zi a vacanței, cercul „Orele colorate” de pe lângă Centrul de Creație Tehnică a Copiilor din sectorul Râșcani a adunat elevi din mai multe licee ale capitalei. Majoritatea sunt membri ai cercului de pictură de la Liceul „M. de Cervantes”. Ei au dorit să-și continue activitatea în timpul verii în tabăra de creație, sub îndrumarea doamnei **Olga MARDARI**, pictoriță, profesoară de arte plastice.

Din materialele adunate cu grijă în timpul anului: flori, plante uscate, hârtie colorată, carton, vopsea acrilică, fiecare creează ce-i place. Elevii din ciclul primar au ales arta florală și imitația de mozaic. Cei mai mari însușesc tehnicile imprimeului pe pânză.

Aici am făcut cunoștință cu câteva fetițe îndrăgostite de arta plastică. Pe o coală de hârtie **Ilinca BUGA** (clasa a II-a, Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes”) aranja cu iscusință petale de trandafir, frunze și câteva fire de iarbă uscată, transformându-și munca într-un tablou fermecător. Deși e mică, **Ilinca** a devenit laureată a concursului de creație populară „Port cu drag și cu mândrie”, clăsându-se locul I-i.

Colega ei, **Beatrice ȚARDEA** (clasa a II-a), a preferat să creeze alături de sora ei mai mare, **Ionela**. E harnică, modestă și își urmează cu insistență visul de a deveni pictoriță. **Irina ȚARUȘ** (clasa a III-a), și **Evelina GOLBAN** (clasa a V-a, același liceu) frecventează timp de câțiva ani cercul de pictură și nu par deloc obosite de lecții. Dimpotrivă, muncesc cu pasiune și imaginație, Irina inspirându-se din creația

populară, iar Evelina, din... frumusețea dansului spaniol.

Compozițiile florale – gingașe, delicate – pe care le execută micile artiste, bucură inima dnei Olga Mardari și îi încântă pe cei de acasă. În paralel, fetițele exersează imitația de mozaic. E o artă destul de complicată, se face cu răbdare și migală. „La început, eram speriați, nu speram că am să o scot la capăt, povestește **Felicia VIZIRU** (clasa a III-a, Liceul „L. Deleanu”). Dar mi-am amintit de zicala populară: „Ochii sperie, mâinile bucură”. Și iată, tabloul „Albinuța” e gata!

„Două șopârle”, „Para”, „Cireșele”, „Fluturașul” sunt doar câteva dintre lucrările realizate de talentatele

meșterite. **Macrina MATEI** a venit în tabără împreună cu fratele ei **David** tocmai din satul Măndrești, raionul Telemeu. Pentru ca să fie alături de bunica lor, Olga Mardari, și să afle de la ea secretele artelor frumoase. „Pictând, creând, ne dezvoltăm imaginația și gustul artistic. Aici ne-am făcut prieteni noi. Artă ne apropie și ne face fericiți”, mi-a mărturisit Macrina.

În cadrul programului de odihnă, elevii au mers în excursie la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, au vizitat locurile memorabile ale capitalei, s-au plimbat prin parcuri, s-au distrat și au mâncat înghețată.

E frumoasă vacanța la „Orele colorate”!

Ioana CHICET-MACOVEICIUC

Prima tabără fără Mami și Tati

(Sfârșit. Începutul în nr. 21-22)

... E ziua întoarcerii acasă. Mami și Tati sunt în parcare, așteaptă autocarul cu copii. Iată-i! Ce emoții! Se uită amândoi la geamurile mari, dar nu reușesc să-i vadă pe ai lor. Autocarul parchează, mare și greoi, se deschid ușile și încep să coboare buluc copiii fericiți și gălăgioși. Nici urmă de Ema și Eric. La sfârșit de tot, când Mami și tati se pregăteau să înceapă a plânge, din autocar coboară o fetiță care seamănă cu Ema. Doar că pare ceva mai înaltă, e bronzată și ...ce sunt ăia pe ea? Niște PAN-TALONI! Ema sare în brațe la Mami strigând, bucurându-se:

- Maaami, ce dor mi-a fost de tineeee!

Imediat iese din autocar și Eric, cu un sac în brațe. S-a mai pufosit un pic parcă, de la mâncarea

Ilustrație:
Lavinia Trifan

bună din tabără și seamănă puțin cu... Da, da, cu Moș Crăciun.

- Ce ai acolo, puiule? Întreabă Tati curios.
- Cadouri pentru noi? e curioasă și Mami.
- Sunt ambalaje de biscuiți, sticle de apă, coate de mere... Gunoaie pe care eu și Ema le-am strâns din autocar după ce a coborât toată lumea.

- Da, pentru că, intervieve Ema entuziasmată, în tabără am văzut cât de rău face naturii mizeria pe care o lăsăm după noi.

Tati o întreabă pe Ema:

- Ema, dar... ce s-a întâmplat cu fustele tale? Nu ai purtat niciodată pantaloni fără fustă...

- Tati, ai încercat vreodată să te urci în copac în timp ce porți fustă înfioată?

- Aaaa, nu.

- Păi, vezi? zice Ema, victorioasă. Uneori fusta nu e chiar cea mai bună idee.

E clar, au crescut copiii! Sunt mult mai înțelepți!

(Din cartea „Când mă fac mare”)

Modul sănătos de viață

O trăistuță de sănătate pentru fiecare copil

Modul de viață sănătos este important pentru dezvoltarea fizică și mentală a copiilor. În scopul de a le crea copiilor deprinderea unui stil de viață optim pentru dezvoltarea lor armonioasă, pe parcursul anului de studii 2024-2025, s-a desfășurat proiectul „Împreună pentru sănătate”, care a implicat mai multe licee și școli din R. Moldova și România.

Participanții la proiect „Împreună pentru sănătate”, ghidați de coordonatorii naționali, învățătoarea **Tatiana Frunză** și profesoara de educație fizică **Ana Rudnic**, de la Liceul Teoretic cu profil de arte „Elena Alistar”, și **Lilia Gamarța**, directoarea bibliotecii „Ștefan cel Mare și Sfânt”, au participat la diverse activități și momente de reflecție, care au culminat cu elaborarea de către elevi a unor materiale practice, cum ar fi: „Pro-priul meu ghid de sănătate”, „Trăistuța mea de sănătate” ș.a.

Profesoarele **Aniela Cioară** (Școala gimnazială Zam, Hune-doaara), **Maria-Mihaela Florescu** (Școala gimnazială nr. 79, București); învățătoarele **Maria Frunză** (Gimnaziul Sociteni, Ialoveni), **Angela Racu** (Liceul Teoretic „Mircea Eliade”), **Inga Tofan** (Gimnaziul „Nicolae Costin”), **Ludmila Crețu**, **Olesea Postică** și **Mariana Ciubotaru**, medicul **Svetlana Pascalov** (Liceul Teoretic „Elena Alistar”), bibliotecara **Rodica Gangura** (Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”) din Chișinău ș.a., au contribuit cu multă creativitate la realizarea scopului proiectului – formarea deprinderilor unui mod de viață sănătos, pentru o performanță academică bună și un viitor luminos.

Elevii, ghidați de dascălii lor, au participat la întâlniri interactive cu medici, nutriționiști, psihologi. În cadrul activităților, au învățat să citească etichetele produselor alimentare, să gătească după rețete sănătoase, să își gestioneze mai bine emoțiile pentru evitarea stresului etc. De asemenea, să înțeleagă necesitatea utilizării raționale a resurselor naturale ale planetei - apa, pădurile, pământul ș.a. Astfel, într-o scenetă realizată recent, elevii din clasa a IV-a de la Liceul „E. Alistar” au auzit tânguirile planetei Pământ. „**Promitem să avem grijă de tine, Pământ iubite!**”, a urmat fâgăduința micilor eroi ai scenetei.

Prin activitatea „Trăistuța cu sănătate” copiii au învățat necesitatea alimentării sănătoase. În propriile materiale video, ei prezintă produsele cele mai bogate în vitamine, minerale, proteine, pe care le consumă și le recomandă colegilor. **Luca Sima**, elev în clasa a II-a la Școala gimnazială din Zam, România, a avut una dintre cele mai pline trăistuțe.

Elevii au conștientizat relația dintre modul sănătos de viață și starea lor fizică, dar și psihologică.

Alina RUSU, jurnalistă

BRAVO, ISTEȚILOR!

Maria ANDRONIC (s. Răciula, r-nul Călărași) a găsit rezolvarea corectă a jocului din nr. 11-12.

La jocul publicat în nr. 15-16 ne-au răspuns corect **Vanessa BOTNARU** (s. Frumoasa, r-nul Călărași), **Diana BURLACU**.

EȘTI ISTEȚ?

Taie cu un X atâtea elemente, încât să rămână doar zece din ele. Trimite la redacție rezolvarea jocului și participă la concursul nostru.

Aniversări

Claudia PARTOLE - 70

școală. Și aici mi-a plăcut, pentru că am învățat să-mi citesc singură. N-a trebuit să aștept duminicile ori sărbătorile să-mi citească mama. Iar în clasa a patra, primăvara, am compus o poezie. E cea mai frumoasă poezie a mea, pe care o țin minte pe de rost. Vă spun o strofă, dacă până acum nu a-ți auzit-o: *Aș vrea să scriu o poezie,/ Dar numai florile să știe,/ Că ele-n șoaptă o să-mi spună,/ De poezia mea e bună...* Desigur, e simplă

cum erau altădată poștarii în sat – duceau noutățile pe la casele oamenilor, numai că jurnaliștii întâi cercetează, observă ceva mai deosebit, meditează scriind, apoi răspândesc cele scrise... M-am pregătit pentru această muncă din școală! Tot ce auzeam pe parcursul săptămânii, duminica scriam. M-am antrenat, că asta e cu scrisul – trebuie să te ocupi, precum fac sportivii, doar un pic mai altfel: îți obișnuiești ochii să

cărțile mele! Aveam din copilărie un sertar – un fel de arhivă personală, care acum mi-a umplut toate sertarele-buzunare ale casei... Dar toate se întâmplă la timpul potrivit! Așa cum mi-a apărut prima carte: „Mahalaua veselă”, cu povești și povestioare scrise de pe când eram elevă. Apoi, alte cărți m-au bucurat: „Are mama fată mare”, „În așteptarea mamei”... Când Copilăria mea se supăra pe cine știe care năzbâtie – mare sau

Claudia PARTOLE

Am fost și eu odată... MICĂ

(Autoportret)

Întâi m-am născut. Demult. În luna lui Cireșar, sub semnul Gemenilor, la jumătatea veacului trecut + 5 ani (1955). Ar fi cu 70 de ani în urmă. E mult, dar mie mi se pare că a fost chiar ieri. Atunci aveam bunici. Și eram *cuminte* când dormeam, iar, cum mă trezeam, deveneam fetiță-ștrengăriță. Mai întâi am frecventat creșa. Dar, când am împlinit șase ani, a trebuit să-mi iau rămas bun de la „grădiniță”. Alți copii de seama mea săreau în sus de fericire: în sfârșit, puteau colinda satul în lung și-n lat. Doar eu nu voiam să mă despart de grădiniță! Și nici ea nu-și închipuia ce va face fără mine. Știam multe povești și ghicitori, pe care-mi plăcea să le spun și altora. Copiii mai mici mă ascultau cu gurile căscate și umblau droaie după mine. De aceea am fost numită *educatoare* și am „lucrat” până a trebuit să mă duc la

și naivă prima mea creație, dar mi-e tare dragă. Iar tot ce ți-e drag nu are asemănare... Precum Copilăria – a mea și a ta! Eu voi zice că cea mai frumoasă este a mea! Voi îmi veți reproșa: a noastră e mai frumoasă! Și vom avea dreptate toți, ca și spunând despre locul unde ne-am născut. Dacă eu voi zice că satul meu Cotova e cel mai frumos sat din lume, iarăși îmi veți zice: „Ba al meu e mai frumos! Al meu! Al meu...” Și veți avea dreptate. Numai că eu, așa drag cum îmi era – satul!, într-o zi l-am părăsit. Credeam că mă voi întoarce. I-am și promis: și casei părintești, și izvorului, unde mă bălăceam verile, ca în marea cea mai cristalină... Am zis: învăț la Universitate și mă întorc în sat, dar n-a fost să fie. M-am făcut jurnalistă, un fel de poștăriță! Așa

contempleze natura, vorbești cu ea; memoria o *hrănești* zilnic, hrana fiind cuvintele noi și... Citești. Faci din lectură o plăcere! Iar după ce ai citit o carte, încerci să ți-o povestești. Eu aveam un caiet cu însemnări. Notam gânduri, copiam fragmente, care mă impresionau, dialogam cu personajele, cu autorul. De multe ori în contradictoriu... Îmi era tare drag acel caiet, dar într-o zi mi-a dispărut. L-am plâns, l-am căutat, dar... Parcă intrase în pământ! Asta a fost. Oricum, acele însemnări, meditații, confesiuni m-au ajutat mult în creație. Acum acel caiet pierdut îl port în mine, de parcă eu aș fi fost hoțul, descoperit peste ani. Iar după ce am terminat studiile la Universitate am lucrat la ziare și reviste. Între timp mi-au apărut și primele roade:

mică, mă ajuta băiatul meu cu șotiile sale. Astfel am scris „Copilul din colivie”, „Când eram înțger”, „De la facerea lumii citire” – multe cărți am scris de la prima apariție editorială din 1992, până acum. Nu le mai numesc pe toate, ca să nu vă plictisesc, dar, iată, cea mai recentă apariție se intitulează „Harababură *fără măsura*”. Și toate, toate cărțile mele, credeți-mă, au pornit de la acea fetiță ștrengăriță, care mi-e nespus de dragă, pentru că și ea este autoarea acestor rânduri. Ea mă ajută să scriu, îmi tot trimite mesaje, ca să nu-mi uit Copilăria. Nici de ea să nu uit! Scriu poezii, scriu proză pentru copii, dar și pentru cei vârstnici, ca să nu-i supăr și, cum sunt cei adulți la supărare, să mă alunge cu totul în Copilărie. Scriu!

Bună dimineța, Soare!

– Bună dimineța, Soare!
– Mulțumesc, vlăstar de om.
Se închină o crenguță:
– Te sărut, copil de pom!

Ploaia...

Plouă pentru cine?
Plouă pentru mine!
Dar și pentru tine...
Vai! Cât e de bine!

Când ploaia plouă,
Crește iarba nouă,
Spicul se-nmulțește,
Lumea înverzește,
Ochiul fericește...

Cât ploaia ține,
Miroase a pâine!

Piu, rățăcitul

Piu! Piu! Piu!
Știu
Și nu știu!
Unde-i mama?
Unde-i tata?
Unde este casa mea?
Care este țara mea?
Poate știe careva,
Poate-mi spune cineva?!
Ca să știu cine să fiu:
Piu! Piu! Piu!

Ica, Ica,
Pistruica,
Tu ești neam
Cu rândunica!

Smărăndița

Lui Nică cel din Humulești

Nică, dragă Ionică,
Te prefaci că nu mă știi?!
Ai uitat câte năzbâții
Am făcut, fiind copii?

Eu îs Smărăndița popii!
Nu m-am supărat, vezi bine,
Chiar de râde până-acum
Sfântul Nicolai de mine...

Râde și de tine lumea -
Multe pozne ai făcut!
Dar ceva știu numai eu:
Drag mi-erai! Dar am tăcut...
T-a-are drag! Chiar n-ai știut?

Demult, demult...

Pe-o colină lină-lină,
Răscolită de lumină,
A făcut popas un melc
Elegant și codobelc.
Avea haina lucioasă
Și ținută măiestoasă.

El ieși mândru în prag,
Aruncă privirea-n larg
Și rosti pre limba sa:
Toate le voi aduna,
Să le am în casa mea!

... Asta s-a-ntâmplat demult
Și de-atunci, de-atunci mă uit
Cum, încetul cu încetul,
Poartă lumea-n spate, bietul!

APRECIERI

- Poeta Claudia Partole, atunci când
- scrie pentru copii, nu se limitează
- doar la a crea în limbajul copiilor o
- lume, ea încearcă, printr-un demers
- iluminist educativ, să explice rostul și
- originea lucrurilor, reieșind din tra-
- diția unui creștinism formator și el
- al lumii noastre care vine din Logos.
- O poetă sensibilă, o poetă cu școală...
- Rostul lumii, originile ei – iată marea
- temă pe care o tratează autoarea în
- poezia și proza sa pentru copii, dar și
- în proza și memorialistica de jurnal
- destinată unui cititor adult...

Maria PILCHIN

Motanul cărturar

Un scriitor are un motan
și este cărturar!
Ușernic e, un pic ștrengar,
dar când e cufundat în carte –
uită de toți și absolut de toate.

De șoarecii din mahala
poate fi tras de coadă,
de mustață,
mai pot să-i lege de urechi o ață
și să-l agațe de hogeag...

Cu capu-n jos și coada steag
se leagănă ca frunza pe copac...
(Oricum, mai bine-i stă decât
să fie prins de cineva în sac!)

Printre mustăți citește.
Da, da! Vă jur că l-am văzut,
l-am ascultat cum buchisește.
Că e pândit, n-avea habar...
Și e grozav! Motanu-acesta,
cărturar!

Desen de Cristina COVRIG

Patrimoniu UNESCO din România

MĂNĂSTIREA BÂRSANA

Mănăstirea Bârsana este un complex monahal ortodox din România situat în comuna Bârsana, județul Maramureș.

Mănăstirea „Soborul Sfinților 12 Apostoli” din Bârsana

Primele atestări documentare ce fac referire la Mănăstirea Bârsana datează din 1390; într-un document din 21 iulie 1390, referitor la proprietățile familiei voievoale Dragoș, este menționat un drum care se bifurca, pe un braț conducând în satul Bârsana, iar pe celălalt – la mănăstire. Tot în acest document sunt menționate și Valea Mănăstirii, și Dealul Popii.

Într-un act de proprietate, din 6 noiembrie 1405, este indicat un „câmp al mănăstirii”. Alte însemnări referitoare la mănăstire sunt descoperite în acte de proprietate ale familiei voievoale Dragoș, în anii 1408-1480, ultimul act vizându-l pe Bartolomeu Dragfi, voievod al Transilvaniei.

Biserica este situată în Maramureșul istoric, pe valea Izei. Vechea biserică de lemn a fost construită în anul 1711 în lo-

cul numit „Părul Călugărului” de preotul nobil Ioan Ștefanca, împreună cu fiii săi și alți săteni, în semn de mulțumire lui Dumnezeu pentru protecție în timpul ciumei mari din anul anterior. Construcția noului ansamblu mănăstiresc a început în 1993.

Ansamblul monahal a fost construit din lemn, după tradiția locală, sub direcția arhitectului Dorel Cordoș. Acesta este compus din: poarta specifică maramureșeană, turnul cu clopotniță, biserica (având înălțimea de 57 m), altarul de vară, chiliile călugărilor, capela (construită pe mai multe niveluri), casa maistrilor și casa (atelierul) artiștilor. Recent în incinta mănăstirii a fost construit un Muzeu.

În prezent, hramul mănăstirii se oficiază pe data de 30 iunie: „Soborul Sfinților 12 Apostoli”.

TOTALURILE CONCURSULUI

Felicitări laureaților!

Concursul de eseuri și fotografii „Numele baștinei mele” a ajuns la ora totalurilor. Juriul, analizând lucrările expediate de elevi, a decis să acorde:

LOCUL I – Giulia POSTOLACHE, elevă în clasa a VIII-a la Gimnaziul Bobeuca, r-nul Hâncești, pentru eseurile „O vatră cu trecut, prezent și viitor” (F. D. din 20.02.2025) și „Vatră dezmiardată de legende” (F. D. din 22.05.25), distinsă cu **Diploma de laureat** și premiul în valoare de 600 lei.

LOCUL II – Maria SÂRBUR, elevă în clasa a VI-a la L.T. „Mircea Eliade” din Chișinău pentru eseu „Cojușna, meleag natal” (F. D. din 17.10.2024), și Samanta-Anastasia GUDIMA, elevă în clasa a VI-a la L.T. „Mircea Eliade” din Chișinău (pentru eseu „Localitatea magică a copilăriei mele” (F. D. din 17.04.2025), ambele distinse cu **Diploma de laureat** și premiul în valoare de 500 lei.

LOCUL III – Lia PÂNTEA, elevă la Gimnaziul Caplani, r-nul Ștefan-Vodă, pentru eseu „O poveste transmisă din moși-strămoși” (F. D. din 19.12.2024) și Vanesa BOTNARU, elevă în clasa a IV-a din s. Frumoasa, r-nul Călărași, pen-

tru eseu „Frumoasă-i baștina mea” (F. D. din 23.01.2025), ambele distinse cu **Diploma de laureat** și premiul în valoare de 400 lei.

MENȚIUNI – Maria ANDRONIC, elevă în clasa a II-a la Gimnaziul Răciula, r-nul Călărași, pentru eseu „Sat frumos din codrul maiestuos” (F. D. din 21.11.2024), Alexandra MARDARI, elevă în clasa a V-a din s. Miclești, r-nul Criuleni, pentru eseu „O vatră liniștită și atrăgătoare” (F. D. din 20.03.2025) și Evelina CAZIUC, elevă în clasa a VII-a din s. Prepețița, r-nul Sângerei, pentru eseu „Satul cu nume de pasăre” (PATRIMONIUL, ediția de azi), toți trei distinși cu **Diploma de laureat** și premiul în valoare de 300 lei.

ATENȚIE: diplomele și premiile bănești vor fi expediate prin intermediul I.S. Poșta Moldovei. Vă rugăm, în special pe elevii din Chișinău, să ne comunicați adresele voastre exacte de domiciliu, cu indicarea numărului oficiului poștal.

SANCTUARUL MEMORIEI

Ion ANTON

SCRÂNCIOBUL COPILĂRIEI

Demult a încălzit o bătrânețe,
Ci eu mă văd și-acum copil în el,
De parcă-o dimineață dă binețe,
O, unei seri cărunte de bunel.

El scârțâia atuncea a tristețe,
Dar graiul nu-i înțelegeam defel...
Demult a încălzit o bătrânețe,
Ci eu mă văd și-acum copil în el.

Iar timpul râde azi pe sub mustețe
Exact ca moșu-acela mucalit
Care vedea în scrânciob niște bețe
Doar numai bune pentru încălzit
Într-o iarnă-o albă bătrânețe.

CONCURS: „Numele baștinei mele”

Satul cu nume de pasăre

Multe locuri frumoase sunt în țara mea de cântec, țara mea de dor, Republica Moldova, dar cea mai pitorească gură de rai e baștina mea. Aici diminețile sunt cele mai însozite, soarele strălucește cel mai tare în amiezi, iar înserările îngândurate îți lasă un sentiment de regret pentru fiecare zi ce se scurge ireversibil.

Baștina mea poartă un nume de pasăre rară, Prepețița. E așezat de-a lungul traseului Bălți-Chișinău, iar pădurea cu copaci seculari și arbuști de tot soiul din fața satului privește calmă la trecătorii ce vin și se duc prin satul meu și, uneori, devine tristă când ploile mult așteptate uită să coboare pe pământ și seacă albia Ciulucului de Mijloc care serpuiește prin marginea satului.

Gimnaziul din satul Prepețița

Și-apoi ce mai atâta vorbă:
Prepețița e un sat ca alte sate,
Două dealuri soarta-i străjuiesc,
Alte două râpi s-au strecurat în spate –
Strămoșesc peisaj moldovenesc.

Localitatea noastră are 138 fântâni cu apă cristalină, care potolește setea celor 2800 săteni.

Copiii din partea locului învață la gimnaziu dragostea pentru Patrie, cumpătarea, integritatea morală și ajutorul reciproc, solidaritatea și coeziunea în comunitate, – calități ale unui om adevărat.

Tot aici copiii deprind măiestria artistică frecventând ansamblul de dans popular „Stejăreii” și ansamblul vocal „Stejărel”. După absolvirea gimnaziului, tinerii își continuă ascensiunea în lumea frumosului, încadrându-se în rândurile membrilor ansamblului vocal „Prepețițanca” și „Tinerile mlădițe” de la Casa de Cultură.

De-a lungul anilor, satul a primit mulți oaspeți: președinți de țară, miniștri și alți oameni politici, scriitori, academicieni. Unii dintre ei și-au înscris numele în istoria baștinei mele. Aici îl amintesc pe regretatul poet Petru Cruciuc, a cărui poezie „Prepețița – sat moldovenesc” a devenit imnul gimnaziului. Sătenii se mândresc și cu Ion Ignatiuc, eroul-martir care, în 1918, a votat Actul Unirii Basarabiei cu România, în calitate de deputat în Sfatul Țării, ales din partea Congresului Militarilor Moldoveni. Începând cu anul 2017, gimnaziul nostru îi poartă numele. Și azi consăteanul nostru ne îndeamnă să conștientizăm că valorile trecutului, pe care le învățăm în școală, nu doar ne ghidează în prezent, ci și ne luminează calea în viitor.

Evelina CAZIUC, elevă în clasa a VII-a s. Prepețița, r-nul Sângerei

IN MEMORIAM Valeria GROSU - 75

Valeria GROSU, poetă și eseistă, autoare a mai multor cărți de poezie, eseuri, traduceri și proză pentru copii, membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova, s-a născut în satul Sofia, raionul Drochia, din Republica Moldova. Este considerată o reprezentantă notorie a generației „șaptezeciste”, cultivând o poezie meditativ-raționalistă, oscilând între vizionarism și consemnarea narativă. A abordat teme existențiale general-valabile. În anii 1968-1971 a studiat la secția jurnalism a Facultății de filologie (USM). Din 1974 și-a continuat studiile la Institutul de Literatură „Maxim Gorki” din Moscova. După 1979 face doctorantura la aceeași instituție și primește titlul de *Magister Scientiarum* în literatură. A colaborat la publicațiile „Sud-Est”, „Basara-

bia”, „Columna”, „Glasul Națiunii”, „Curierul românesc”, „Tinerimea Moldovei” etc. A fost coordonator de programe la Fundația Soros, secretar al filialei moldovenești a Asociației Internaționale de scriitori PEN Internațional. Ulterior a activat ca șef adjunct al Departamentului pentru Relații Internaționale și Imagine la Ministerul Culturii din republică.

Debut literar – 1975 în culegerea „Dintre sute de catarge”. Din 1979 până în 2012 semnează cărțile de poezie: „Chip și suflet”, „Ninsori cu privighetori”, „Mărul de aur”, „Schimbarea la față”, „Miere eretică”, „Zicerea pământului” și proza pentru copii intitulată: „Casa de miere”.

Premii: Premiul Uniunii Scriitorilor (2002).

Este înmormântată în satul său natal, Sofia.

Valeria GROSU

Scrisoare către toți

Buna ziua! Eu sunt Spiriduș. Așa am auzit că m-a numit soarele când mi-au crescut urechile.

– Ia te uită! s-a mirat soarele. Un spiriduș!

Iar ciocănitorea – boc, boc! și mi-a făcut ochii. Pe urmă – boc, boc! – m-a întrebat:

– Mai am ceva de meșterit, ori ești gata?

– Sunt gata, mulțumesc, i-am răspuns.

Pentru că ciocănitorea îmi făcuse gura. Pe urmă am simțit că încercă cineva să-mi răsară din cap. „Răsari mai repede”, i-am spus. Și a crescut o ciupercă. A doua zi am auzit ceva foșnind. Mă uit – niște pomușoare.

– Ce vreți? O să vă scuturați!

– Vrem lângă urechea ta.

– Hai, le-am spus.

A treia zi, mi-a crescut o frunză pe nas și alta – pe piciorul stâng.

Amândouă – de stejar. Ei, dar de ce vă țin eu de vorbă atâta?

Ciuperca, frunzele și pomușoarele s-au dus undeva de patru ori. Și au venit înapoi tot de patru ori. Măine-poimăine iarăși se vor duce. Și are să-mi fie urât. Dar nu-i nimic. Am telefon. Moș Martin mi l-a dat. Stau de vorbă cu toți acei ce au telefoane în pădure. Numai cu voi nu pot vorbi. De aceea am să vă compun o scrisoare. O scrisoare pe ... ia să mă uit, câte frunze am? Zece frunze. O scrisoare lungă-lungă. Pe zece frunze. Ca să vedeți, îmi ajung frunze doar pentru întâmplarea cu albinile. Păcat. Aș avea chef de vorbă pentru o sută de întâmplări. Știți, frunzele se pregătesc de drum și mi-i oarecum să le rog să fie scrisori. Abia am convins-o pe una.

– Vrei să fii scrisoare? am întrebat-o.

– Nu. Vreau să zbor, mi-a răspuns.

Desen de Cristina COVRIG

– Dar în ierbar vrei? am iscodit-o.
– Mă rog, făcu ea. Ce frunză nu vrea în ierbar?...

Și s-a învoit. Pe celelalte le-am convins mai ușor: Când le-am spus că vor duce o ... căsuță de miere, s-au învoit îndată!...

(Fragment din cartea „Casa de miere”, Editura „Literatura artistică”, 1982)

Referințe:

Valeria Grosu scrie transfigurând un timp ce curge încet, timp al ninsorilor domoale, cu privighetori, al dragostei albe, într-un cuvânt al „sufletului călător” dintr-o ființă în altă ființă. Poeziile din „Schimbarea la față” propun o viziune spiritualizată, înmuiată în taină și lumină divină, care se traduce – arghezian – în rugă, imn și psalm.

Mihai CIMPOI

Valeria Grosu este o poetă a purității, a liniștii și singurătății. Poezia înseamnă pentru această autoare căutare a inocenței rostirii. Se conturează un eu ce aspiră către sinceritatea gândirii și a simțirii. Actul poetic se transformă în panica scrisului, în stres de cuvinte eșuat și divin. Este vorba de o perpetuă consumare a eului în poezie și de nașterea lirismului din mistuirea de sine.

Lucia ȚURCANU

Deliberat ascetică, dar înzestrată cu imaginație înflăcărată, poezia Valeriei Grosu seamănă izbitor cu *une religieuses* ce-și face rugăciunea de seară. Fire delicată, poeta cruță sensibilitatea cititorului, deși fiecă gest al său trădează o caznă nouă. Itinerarul liric al Valeriei Grosu este chiar drumul cenușii: nu poate fi urmat decât apostolicește. Altminteri, însăși poezia ei are mersul desculț al unei țărance pășind pe miriște. Pe miriștea în flăcări, adesea...

Emilian GALAICU-PAUN

Valeria Grosu venea cu o cultură a scrisului elevat, sensibilitate și prospețime necontrafăcută. Foarte firesc și neașteptat de inedit, în viziune, este poemul cu statut de artă poetică, expresie a consubstanțialității eului cu forțele, statornice și vremelnice ale ființării, ale continuității în creație. Sentimentul religios e contrafăcut din unghiul unui postmodernism soft mai pronunțat în volumul „Miere eretică” ce ilustrează efortul de conectare a poetei la fluxul noii poezii din Țară.

Alexandru BURLACU

Iată-mă, vin

Iată-mă, vin,
din noapte, din marmură,
dintr-un descântec,
din piatra de temelie,
din petala de nufăr,
din văpaia ochilor cucuvelei,
din sihastrul cântec al cucului.
Iată-mă, vin,
vin din candoarea fântânilor
adânci,
din perfuzia mării
în înseninarea-i din zori de zi.
Vin cu talazurile,
cu licuricii, cu peșterile,
cu vulcanii și cu zăpezile,
cu pruncii din sângele meu.
Vin și aduc taina mea.

Mai sunt

Însă atât timp cât e vară
Și fluturii așteaptă să deschid
pleoapele
Și cârțițele aleargă
prin ganguri
După tălpile mele
Ca după două umblătoare
calorifere
Și axa pământului îmi
imită mersul
Și părinții mei adună în sită
Puii cruzi de găină

Și Isus lângă vaca lui
dormitând
Are obrajii mânjiți de pâine
cu dulceață
Și mătasea porumbului
flutură-n vânt
Și sunt rândunici și există
Ora patru, în zori
După noaptea înrourată –
MAI SUNT.

Sofia mea

Nici munți cărunți,
nici lunci cu iarbă înaltă,
Nici codru la margine,
nici marea, nici ea.
Doar un greier înnebunit
de cântare
În Sofia mea.
Doar luna bătrână lângă
iazul lui lancu,
În bobi de rouă vă poate da:
E dor, femeie. E pace, bărbate,
E Sofia mea.

Doar câmp de mătase,
doar drum șerpuit,

Doar floare de mac la cap
să vă stea,
Când negura fuge din
Calea Lactee
În Sofia mea.
Și doar „bună ziua” și
doar „sănătate”,
Doar „pace pe lume”,
doar pace, doar ea.
Și greieru acela nepotolit
în cântare
În Sofia mea.

Flori de dor.

Desen de Anastasia GHEVORGHEAN

Nr. 6 (185)

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

în domeniul
Premiul O.N.U.
Drepturilor Omului
2010

Dreptul la pace

EROII NU MOR NICIODATĂ

„Cunoscând istoria, eroii, tradițiile, ne facem mai sociabili,
mai altruști, mai iubitori de OM și VIAȚA.” (Nicolae Iorga)

În cadrul Lunii Memoriei și Recunoștinței, elevii și profesorii de la Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu” din mun. Chișinău i-au cinstit pe cei care și-au sacrificat viețile pentru integritatea, independența și suveranitatea Republicii Moldova. Toate activitățile organizate au avut drept obiectiv promovarea păcii și unității Republicii Moldova.

Sub îndrumarea dnei profesoare Snejana JANGĂ, elevii din clasele a VI-a, a VIII-a, a XI-a, a XII-a și-au invitat colegii să cunoască trecutul și să-și cultive spiritul de apartenență la valorile naționale. Cu deo-

Memoria este vie în inimile noastre

sebit respect și mândrie au fost prezentate istoriile de viață și luptă ale veteranilor războiului din anul 1992. Elevii au ținut să transmită că eroii nu mor niciodată, amintirea și sacrificiul lor vor rămâne vii în inimile tinerilor.

Luna Memoriei s-a încheiat cu organizarea unei mese rotunde cu genericul „Transnistria — pământ îndurerat”, care a sensibilizat tinerii privind importanța apărării păcii și libertății țării.

Eudochia VERDEȘ

Ziua Internațională a Familiei

Familia este iubire și siguranță

Ziua Familiei a fost una deosebită pentru elevii din clasa a II-a „A” de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, or. Dubăsari. Părinții, împreună cu copiii, ghidați de dna dirigintă Tatiana Beleavski, au avut ideea originală de a petrece această zi... în mișcare. În colaborare cu domniile lor Lucia Cușnir, Ștefan Cușnir și consiliul de elevi, au fost formate echipe de nădejde pentru „Starturi vesele”. S-a dovedit că sportul împreună cu părinții este mai vesel și atractiv. Iar activitatea

s-a transformat într-o adevărată sărbătoare a familiei și a colaborării!

Familia este spațiul în care iubirea, sprijinul și încrederea prind viață. În familie avem siguranță, putem fi noi înșine și suntem mereu înconjurați de dragoste.

Iuliana ALEXEEV, absolventă
a Liceului Teoretic
„Mihai Eminescu”

or. Dubăsari

O clasă ca o familie

ABC-ul drepturilor tale

Drepturile copilului și organele care le apără

Copiii nu pot avea toate drepturile adulților. Dar, la fel ca adultul, copilul are cinci categorii de drepturi:

- **Drepturi civile:** dreptul la viață, la nediscriminare, la nume, la identitate, la cunoașterea părinților, la protejarea vieții private; de a nu fi supus torturii sau altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante;
- **Drepturi politice:** libertatea de exprimare, de asociere și de participare la adunări pașnice, de gândire, conștiință și religie, de acces la informație și mass-media. Copilul nu are dreptul de a alege și de a fi ales în organele statului, ci doar în organismele școlare;
- **Drepturi economice:** dreptul la muncă, la protecție împotriva exploatării;
- **Drepturi sociale:** dreptul la educație, la sănătate, la securitate socială, la dezvoltare;
- **Drepturi culturale:** dreptul la recreiere, la joacă, la participare la activități culturale și artistice.

Dreptul la opinie

Curajul de a cunoaște

(impresii după vizionarea documentarului „Siberia în oase”)

Sunt elevă în clasa a IX-a și am de susținut examenul la istorie. O disciplină care nu ar trebui să țină doar de date și evenimente, ci și de memorie, demnitate și adevăr. Una dintre temele cuprinse în programa examenului sunt deportările. În acest context, împreună cu colegii mei, am vizionat documentarul „Siberia din oase”, o lecție de istorie vie, o mărturie cutremurătoare despre suferința unui neam înrob, despre drama basarabenilor ridicați din casele lor și trimiși în pustietățile înghețate ale Siberiei.

Scriu aceste rânduri deoarece simt că vocea mea trebuie auzită. Mă adresez părinților care și-au exprimat indignarea față de decizia Ministerului Educației de a include acest film în procesul educațional. Mă adresez celor care spun, cu revoltă, că acest documentar „afectează psihicul copiilor”, că „nu e momentul”, că „nu vrem să ne implicăm în propagandă politică”.

Dar vă întreb sincer: ce anume le afectează mai mult psihicul copiilor dumneavoastră? Adevărul istoric dur, dar necesar? Sau orele petrecute în fața ecranelor, pe TikTok și Instagram, când aceștia sunt consumați de superficialitate, lipsiți de repere și adesea expuși unor conținuturi pe care părinții nu le controlează? Să fim serioși: dacă un copil de clasa a V-a poate înțelege glume vulgare de pe internet, poate râde la filme de groază, dar nu poate asculta povestea unei femei deportate care își amintește cum își mângâia copiii în frigul siberian, atunci nu copilul e problema – ci societatea care l-a învățat să râdă de suferință și să ignore adevărul.

Sub masca griii pentru „psihicul fragil” al copiilor, în realitate, se ascunde frica de a privi în față trecutul. În vocile care condamnă acest documentar răsună, din păcate, ecoul unei educații sovietice, rădăcinile adânci ale unei mentalități care ne-a învățat decenii la rând să tăcem, să ne supunem, să uităm. Dar eu nu vreau să uit. Și știu că nu sunt singura.

Documentarul nu ne-a „traumatizat”. Ne-a mișcat. Ne-a trezit. Ne-a obligat să gândim. Iar asta e mai mult decât o fac multe dintre manualele și lecțiile rigide de astăzi. Poate, pentru prima dată, am înțeles cu adevărat ce a însemnat cuvântul „deportare” – nu ca termen sec, istoric, ci ca o rană vie în sufletul acestui popor. O rană despre care trebuie să vorbim, pentru a nu o lăsa să se infecteze cu minciuni și ignoranță.

Să nu ne mai ascundem în spatele lozincilor și cuvintelor goale! Să nu le mai spunem copiilor că trecutul trebuie uitat, că e prea dureros sau prea politic și că nu trebuie să ne implicăm, noi, tinerii în politică. Pentru că, atunci când vom uita, vom fi condamnați să repetăm aceleași greșeli. Deportările nu sunt doar un subiect de lecție. Sunt o parte din noi. Din trecutul părinților și bunicilor noștri. Din lupta noastră pentru libertate, identitate și adevăr.

Și dacă tot vorbim despre ce ne dorim pentru tineri – poate că e momentul să le oferim mai puțin confort artificial și mai mult curaj. Curajul de a cunoaște. Curajul de a simți. Curajul de a spune cu voce tare: „Așa a fost. Și nu trebuie să se mai repete.”

Mădălina ȚURCANU, elevă în clasa a IX-a
la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”

or. Drochia

AVE TERRA!

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Nr. 6 (367)

**Pagină
de cultură
și educație
ecologică**

Calendarul naturii

SALVEAZĂ O ALBINĂ!

Ce știm despre albine? Ce rol joacă ele în viața noastră?

De Ziua Internațională a albinelor, participanții la Proiectul Transfrontalier „Mici ECOlogiști, salvați Pământul!”, proiect inițiat de un grup de învățători de la liceele din România și Republica Moldova, în parteneriat cu Biblioteca Națională Pentru Copii „I. Creangă”, au pătruns în minunata și complexa lume a acestor insecte.

În cadrul unei ședințe online, realizată de bibliotecara **Alina GRINICO** (secția Biblioteca picilor), elevii din clasele a III-a „B”, a II-a „D”, I-i „C” de la Liceul Teoretic „M. Eminescu” din municipiul Chișinău (coordonator **Stela CIOBANU**) și cei din clasele a III-a „A”, a III-a „B”, a II-a „B” de la Liceul Teoretic „Petru Zadnipro” (coordonator **Ina BODIU**) au discutat despre aceste vietăți uimitoare și impor-

Mulțumim pentru miere!

tanța lor pentru echilibrul naturii și viața noastră de zi cu zi. Informându-se din cărți, vizionând filme, micii ecologiști au descoperit lucruri incredibile despre albine. Că, bunăoară, mierea de albine este singurul aliment de pe pământ care, în lipsa altor produse, poate menține omul în viață. Mierea nu are termen de valabilitate. Fără albine ar dispărea ecosisteme întregi

formate din plante și arbori, am pierde florile, fructele și legumele. Albinele nu știu să scrie, nici să citească, în schimb cunosc alfabetul dansului, care le permite să găsească drumul spre sursa de nectar. O albină trăiește mai puțin de 40 de zile, iar cele bătrâne nu se mai întorc în stup la sfârșitul zilei... Viața albinelor e plină de încercări, ele sunt amenințate de numeroase pericole precum schimbările climatice, impactul nefast al pesticidelor și substanțelor toxice. Albinele dețin calități prețioase, demne de urmat pentru noi, oamenii, ca altruismul, spiritul de solidaritate și disciplină.

Prin lucrările lor (desene, poezii, figuri modelate), copiii au lansat un apel global la conștientizare: „Plantează o floare! Salvează o albină – ea, la rândul ei, va salva o lume întreagă!”

Lica MOVILĂ

Protejăm albinuțele

CURIOZITĂȚI

PINGUINUL GALANT

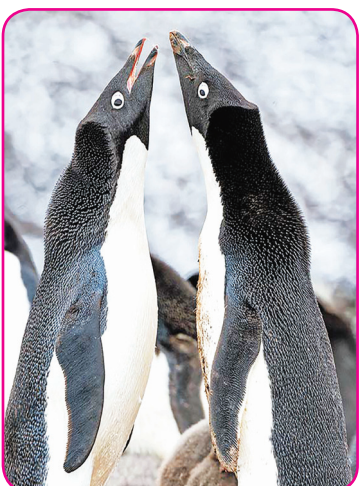
Pinguinul Adelie este singura pasăre care își cere partenera în căsătorie. Modul în care o face se aseamănă surprinzător cu cel al oamenilor, în astfel de situații. El caută pe plajă cea mai netedă piatră și o oferă aleasei inimii. Dacă ea o acceptă, cei doi devin un cuplu. Iar atunci când mirelui i se

pare că mai are nevoie de pietre, el le fură din cuiburi vecine. Masculii din această specie construiesc singuri cuibul și îl fac cât pot de mare, pentru a-și impresiona soția.

CIORILE, TOT MAI INTELIGENTE

Ciorile, apreciate pentru capacitățile lor cognitive, precum utilizarea de unelte sau recunoașterea numerelor, continuă să avanseze pe plan intelectual. În cadrul unui test realizat de savanții englezi, două ciori fără o pregătire prealabilă au identificat forme geometrice care se abat de la un model regulat. Conform afirmației specialiștilor, nici chiar babuinii, ale căror abilități sunt cele mai apropiate omului, nu au facut față unui asemenea test.

File din „Cartea Roșie”

ȘOPÂRLA MULTICOLORĂ

Șopârla multicoloră face parte din cele 10 animale periclitare din Republica Moldova. Specia are pielea verde-cenușie sau pestriță, dar, la necesitate, se adaptează mediului. Capul și abdomenul sunt acoperite cu plăci cărnoase. Corpul aproape cilindric se sprijină pe patru picioare scurte, cu câte cinci degete, și pe o coadă lungă, subțiată la vârf, care regenerează o singură dată. Este un animal târător, se deplasează prin mișcări ondulatorii ale corpului. Își folosește membrele doar la agățare și cățărare. Șopârla se hrănește cu insecte, viermi, omizi. Poate trăi în orice mediu, de la zonele de câmpie până la cele montane. Reproducerea are loc în luna iunie, prin depunerea a 5-14 ouă care, în perioada clocitului (2 luni), cresc în volum. Puii apar în august-septembrie. Specia este protejată conform legii.

„Iarba verde de acasă”. Desen de Maria-Victoria EȘANU, elevă în clasa II-a, s. Zăicani, r-nul Râșcani

SFATURI UTILE

ȘTII SĂ APRINZI UN RUG?

Drumețiile și excursiile în pădure sunt un prilej minunat de distracție și relaxare. Ajunși într-o poieniță, cred că abia așteptați să faceți un popas și să aprindeți un rug. Bineînțeles, responsabilii acestei operațiuni vor fi maturii, dar și voi le puteți da o mână de ajutor. Însușind câteva sfaturi utile, îi veți face mândri pe părinți de cunoștințele și spiritul vostru gospodăresc.

Cum pregătim surcelele de foc? Alegeți niște așchii de pin, groase și uscate, ciopliți-le puțin. Cu ajutorul lor puteți ușor aprinde focul. Adunând vreascuri de foc, căutați crengi uscate de mestecăn, alun, enupăr, stejar – ele ard bine, fac pară mare și puțin fum. Nu strângeți crengi de pin și de brad – ele fumegă peste măsură. Nu se recomandă să aprindeți focul cu ace de conifere – atunci toată mâncarea va mirosi a fum. Arde rău și plopul, căci împrăștie scântei de jăratec în toate părțile. Când popasul ia sfârșit și sunteți gata de plecare, aruncați cu o lopată pământ peste foc, ca să nu rămână nici o scântei. Așteptați un timp pentru a vă asigura că focul s-a stins și nu mai mocnește nici un cărbune. Astfel veți preveni un incendiu în pădure. Odihnă plăcută!

UNIVERS CULTURAL

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

Nr. 6, (86)

FESTIVALURI

CETATEA TIGHINA – UN BASM MUZICAL

Notele muzicale și farmecul inconfundabil al poveștilor din copilărie au transformat recent Cetatea Tighina (Bender) într-o scenă de basm, evocând atmosfera spectaculoasă a filmelor Disney. Sursa: moldpres.md

Pe 1 iunie, cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului, Cetatea a găzduit concertul „Disney & Oscar Music”, un eveniment cultural grandios, organizat de *Moldovan National Youth Orchestra* (MNYO), cu sprijinul programului Uniunii Europene „Măsurile de Promovare a Încrederii”, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

Festivalul, ajuns deja o tradiție pe scena cetății, a adunat sute de familii din localități situate pe ambele maluri ale râului Nistru. Pentru o zi, granițele simbolice s-au estompat în fața forței unificatoare a muzicii. Într-un decor istoric impresionant, sunetele orchestrei au răsunat printre zidurile cetății, oferind publicului o experiență artistică de excepție.

Concertul a fost structurat în două părți distincte. Prima parte a fost dedicată unei selecții de melodii celebre din universul Disney, reamintind celor prezenți magia copilăriei și forța poveștilor pline de curaj, prietenie și speranță. În a doua parte, publicul a fost invitat într-o călătorie muzicală prin coloanele sonore ale unor filme premiate cu Oscar, momente ce au adus serii un plus de rafinament și emoție.

„Noi, muzicienii, suntem fără naționalitate și fără hotare, tocmai de aceea colaborarea

noastră este una foarte frumoasă, iar muzica devine limbajul nostru de comunicare”, a declarat Natalia CHIRCA, interpretă din Tiraspol, subliniind rolul unificator al artei și al expresiei culturale.

Evenimentul „Disney & Oscar Music” este cel de-al șaptelea concert organizat de MNYO în colaborare cu Uniunea Europeană și PNUD, în cadrul eforturilor de promovare a încrederii între comunități. Aceste inițiative culturale nu doar că îmbogățesc viața artistică a regiunii, ci și contribuie la consolidarea legăturilor între oameni, la depășirea barierelor și la promovarea unei conviețuirii armonioase.

Restaurarea și conservarea Cetății Tighina, realizate într-o primă etapă tot cu sprijinul Uniunii Europene prin același program, au deschis calea pentru transformarea acesteia într-un veritabil centru cultural și turistic. Concertele, festivalurile și activitățile organizate aici sprijină sustenabilitatea monumentului și revitalizarea zonei din punct de vedere social și economic.

Programul „Măsurile de Promovare a Încrederii”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD, are ca scop consolidarea încrederii între locuitorii celor două maluri ale Nistrului, prin implicarea lor în proiecte comune de dezvoltare, cultură și educație.

ATELIER

FETIȚA care pictează visuri

Într-o lume agitată, în care cuvintele par uneori să-și piardă culoarea, o fetiță de doar 10 ani din Moldova a ales să vorbească prin artă. Cu pensula în mână și având un zâmbet cald pe chip, Felicia Lefter – elevă la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” – creează un univers magic, în care fiecare culoare spune o poveste, iar fiecare desen aduce un strop de bucurie.

De mică, Felicia și-a descoperit refugiul în desen. În timp ce alți copii își petreceau timpul cu jocuri sau desene animate, ea explora lumi imaginare, născute direct din inima și fantezia ei. Acolo, pe hârtie, prindeau viață personaje fantastice, fluturi cu aripi strălucitoare și peisaje de poveste. Nu a avut nevoie de cuvinte complicate – culorile au devenit limbajul ei preferat, iar arta, cea mai loială prietenă.

Felicia nu s-a oprit la simple schițe. Cu timpul, pasiunea ei a prins contur într-o formă aparte: face painting. Cu răbdare și un simț artistic remarcabil, a început să picteze pe fețele altor copii – transformându-i în personaje de basm sau în eroi

fine, glitter scilpitor, culori speciale și în tot ce îi trebuie unui adevărat artist al chipurilor.

Felicia nu pictează doar cu acuarele – ea pictează și cu pixeli. La *Step IT Academy* Moldova, micuța artistă învață deja bazele programării, designului grafic, editării digitale și chiar creează emoticoane personalizate. Este dovada vie că tehnologia și arta pot conviețui frumos, atunci când pasiunea le unește.

Visul ei? Să creeze o lume în care tehnologia și arta se îmbrățișează, în care fiecare desen prinde viață, iar fiecare aplicație digitală e învelită în magie și emoție.

Felicia Lefter nu este doar o fetiță talentată. Este un simbol al curajului de a visa altfel, de a construi cu propriile forțe un drum colorat și luminos. Ea nu pictează doar pe hârtie sau pe fețele altora – ea pictează viitorul. Un viitor în care creativitatea și inima deschisă vor face lumea mai frumoasă.

Nata OTGON

colorați. Zâmbetele celor mici erau cele mai sincere aprecieri. Și, pas cu pas, Felicia a început să-și câștige și primii bănuți – bani strânși cu grijă în pușculițe, investiți apoi în pensule

CURIOSI

Instrumente muzicale neobișnuite

Cel mai misterios și deosebit instrument muzical ar putea fi *thereminu*. Este un instrument electronic, o „relicvă” a muzicii de film SF și horror, care funcționează cu ajutorul câmpurilor electromagnetice. Funcționarea sa neobișnuită și aspectul inedit îl fac să pară misterios și aparte.

Thereminu a fost inventat în 1919 și este considerat cel mai vechi instrument electronic. Generează melo-

• Thereminu

dia prin mișcarea mâinilor în apropierea unor antene, care modifică frecvența și volumul sunetului.

Alte instrumente necunoscute publicului de azi sunt *timpanul* și *guzhengul*. Timpanul este unul de percuție, care produce sunete puternice și profunde. Guzhengul, un instrument chinezesc cu coarde, are o istorie lungă și complexă, fiind folosit în muzica tradițională chineză. Aceste instrumente, prin istoria lor și prin modul în care sunt folosite în culturile de origine, pot fi considera-

te, de asemenea, misterioase și deosebite.

Bouzouki-ul, un instrument grecesc cu coarde, are un design unic și un timbru distinct. Construit din lemn, bouzouki are o cutie de rezonanță ovală și o tastieră lungă, fiind folosit în muzica tradițională grecească.

În concluzie, thereminu, timpanul, guzhengul și bouzouki-ul sunt instrumente care pot fi considerate misterioase și deosebite, fie din cauza modului lor de funcționare, fie din cauza istoriei și a rolului lor în culturile muzicale.

Stop-cădrul

POFTĂ BUNĂ LA LECTURĂ!

Chiar în primele zile de vacanță, îndrăgiții scriitori Vasile ROMANCIUC și Iulian FILIP (în fotografie) au pornit la drum pentru întâlniri cu cititorii de acasă, în cadrul Programului Național LecturaCentral „Scriitorul la el acasă”. În drum spre Edineț, baștina lui Vasile Romanciuc, au făcut un scurt popas la Râșcani pentru a oferi un lot impunător de carte Bibliotecii raionale.

În conformitate cu Programul de editare a cărții naționale, susținut de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, volumele urmează să fie distribuite în toate bibliotecile din localitățile raionului Râșcani. Poftă bună la lectură în vacanță, dragi cititori!

Povestiri de seama voastră

Roxana TURCU (Galați, România)

Vârsta copilăriei

Alina e o fetiță timidă de 10 ani, nu are curaj să-și facă prieteni, își găsește bucuria când se retrage alături de cărțile ei pe care nu se plictisește să le citească.

De multe ori, când se află în camera ei, visează cu ochii deschiși la lumea minunată a poveștilor și la eroii din cărțile ei. Nu are prea mult timp de zăbovit. Oboseala își spune cuvântul, iar somnul se instalează rapid. În cameră se simte un miros de scorțișoară de care mama ei are nevoie pentru dulciurile preferate. Ea intră în cameră, dar încă nu o trezește.

Copila zâmbeste, pare fericită. „Oare ce visează?” se întreabă mama. Un târâm magic cu flori și o bibliotecă plină de cărți așteaptă să fie citite de cât mai mulți copii. În timp ce merge prin acest târâm magic, înconjurată de cărți, se întâlnește cu zâna cea bună.

– Cine ești? se miră fetița blondă cu ochii albaștri.

– Eu sunt imaginația care intră în fiecare poveste pe care voi, copiii, o citiți. Regatul meu este lumea poveștilor, acolo unde fiecare trebuie să ajungă măcar o dată. Aici, în lumea poveștilor, nu trebuie să plângi, ci să te bucuri și să zâmbesti. În regatul meu am zeci de povești pe care le poți citi și care te ajută să te cunoști mai bine. Acolo cărțile sunt prieteni adevărați. Pentru ele nu trebuie să fii într-un anume fel să te placă. E mai important să ai grijă de ele pentru că fiecare poveste e o parte din viața unui om.

– Nu m-am gândit niciodată, a spus Alina. Câteodată pun și eu pe hârtie povești, dar mi-e teamă că aș putea s-o supăr.

– Ea se bucură întotdeauna când vede oameni care au curaj și îndrăznesc.

– Nu o să regreti că ai încercat.

– De acum înainte nu mă voi mai simți singură, fiindcă am prieteni care nu mă vor părăsi niciodată.

– Desigur.

Poveștile prind viață, iar fiecare personaj își croiește drumul pe foaia albă care așteaptă să fie scrisă.

– Atunci când în fiecare lucru pe care îl vei face vei găsi un motiv de a zâmbi și, mai ales, când vei avea curaj și nu vei abandona nici un vis.

– Mulțumesc, zână bună!

A sunat ceasul de ora șase. Mama a venit să o trezească.

– Ce e cu tine? Pari veselă.

– Am avut un vis.

– Ce fel de vis? se arată interesată mama.

– Călătoream în regatul imaginației unde cărțile sunt cei mai buni prieteni. Acolo am întâlnit multe cărți frumoase care dezvăluie o lume magică cu povești ca acelea pe care le auzeam în copilărie, când mi le citeai. Acum știu ce e mai important pentru mine: oamenii dragi pe care îi am alături și cărțile pe care le citesc.

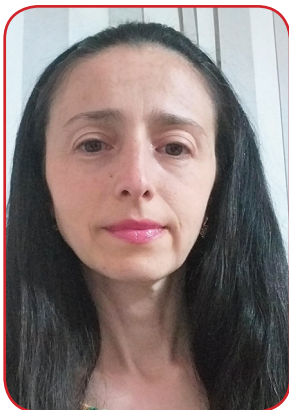
– Da, draga mea, fiecare carte are o lume pe care o vei descoperi, dacă ai răbdare și îi acorzi timp.

– Cred că ai dreptate.

– Trebuie să găsești calea cea bună și să fii fericită.

– O carte are pagini încărcate de învățăminte, care te ajută să fii o persoană mai bună cu cei din jurul tău.

– Tu m-ai înțeles și m-ai iubit! Îți mulțumesc! Mama o sărută pe obraji pe fiica ei, iar în ochii amândurora sunt lacrimi de fericire. E minunat să fii iubit de cei dragi care îți sunt alături întotdeauna.

MUGURĂȘI

SOARELE

Astăzi este soare,
Râde roua de pe floare.
Viața e ca în poveste,
Cerul ne dă iar de veste:
E ușor de savurat
Tot ce-n jur e minunat!

Valeria ILI, elevă
în clasa a VI-a „A”
la Liceul Teoretic „Orizont”,
filiala Buiucani
mun. Chișinău

CARTEA

Cartea e un portal magic
Ce-ascunde o lume întreagă
În cuvinte și-n rânduri.
O lume care te învață
Să vezi dincolo de gânduri.
Cartea cea veche, prăfuită,
Poartă șoapte din trecut,
Iar cartea cea nouă, strălucită,
Îți dăruie un vis necunoscut.
Cartea e cheia către altă viață,
Un labirint, un drum secret,
O voce care-ți dă putere
Să crezi în tot ce e perfect.
Deschide cartea, las-o-n suflet,
Căci doar citind vei înțelege:
Lumina vine din cuvinte,
Cartea-i de reazem și de lege.

Anastasia LUPULEAC,
elevă în clasa VIII-a
la Liceul Teoretic „P. Ștefănuță”
or. Ialoveni

VARA CEA BLÂNDĂ

Soarele blând în cer se alintă,
Scăldând câmpia-n raze vii,
Vântul călduț ușor suspină
Legănând ramuri de tei.

Izvorul limpede și rece
Murmură lângă pietrele gri,
Când iarba-naltă se petrece
În cântecul de ciocârlie.

Sclipest chemător sub lună,
Maci roșii, cu strai de șoapte,
În lanul de grâu, o adiere străbună –
Se-aud cântând spicele coapte.

Radu DUBINSCHI,
elev în clasa a VII-a „C”
la Liceul Teoretic „Petru Rareș”
or. Soroca

MAMEI

Păstrez în amintire
Tainica iubire
A blândeii mele mame
Ce a plecat devreme.

Când am jeli-o amarnic, –
Mama în ceruri plângea.
M-am rugat la Domnul,
M-am rugat și la ea:

Măicuță, draga mea,
Aș vrea încă o dată
Să-ți simt brațele calde,
Acum, ca altădată.

Vorba, sărutul cersesc
De tine îmi amintesc
Și rănilor sufletului
Tămăduiesc...

Alexandru BEZDRIGHIN,
elev în clasa a IX-a „A”
la Liceul Teoretic „Orizont”,
filiala „Lumina”
mun. Chișinău

ȚĂRI PRIVITE PRIN LUPĂ

INDONEZIA

Indonezia este o țară uimitoare, plină de mister, frumusețe și tradiții unice. Vă prezentăm niște informații despre acest ținut neobișnuit.

• Indonezia este formată din peste 17.000 de insule, fiind cel mai mare arhipelag din lume. Fiecare dintre aceste insule are propria sa cultură, tradiții și atracții naturale aparte.

• Țara găzduiește unul dintre cele mai diverse ecosisteme din lume. Aici veți găsi păduri tropicale, vulcani, recife, plaje etc. În Parcul Komodo trăiesc faimoșii dragoni de Komodo, cele mai mari șopârle de pe planetă.

• Indonezia are un patrimoniu cultural bogat, format din numeroase grupuri etnice care vorbesc peste 300 de limbi. Bali, una dintre cele mai faimoase insule din zonă, este cunoscută pentru plajele sale frumoase, stațiunile luxoase și cultura deosebită. Aici se află numeroase temple și sanctuare în care localnicii organizează ceremonii religioase și festivaluri. Pe insula Java sunt o mulțime de monumente istorice, inclusiv celebrele temple Borobudur și Prambanan, care fac parte din patrimoniul mondial UNESCO.

• Indonezia este renumită pentru terasele sale magnifice de cultivare a orezului, care sunt o adevărată operă de artă.

• Ținutul este al treilea cel mai mare producător de cafea din lume. Aici, localnicii găsesc faimoasa cafea kopi luwak, obținută din boabe de cafea trecute prin... sistemul digestiv al lemurului de palmier.

• Indonezia e situată pe „Inelul de Foc”, renumit pentru activitatea sa vulcanică. În zonă sunt peste 130 de vulcani activi, inclusiv cel mai faimos, Krawa Ijen, unde puteți vedea fenomenul unic al focului albastru.

• Pe insula Flores, au fost descoperite rămășițele unor oameni antici cunoscuți sub numele de „Omul Hobbit”, ai cărui reprezentanți erau pitici, de aproximativ 1 metru. Arheologii susțin că ei au trăit pe insulă acum aproximativ 50.000 de ani.

TEHNOLOGII NOI

ROBOȚII ÎN 2025

Compania Realbotix din SUA a găsit soluția pentru... singurătate. Această a anunțat că a scos pe piață roboți umanoizi personalizabili, ce folosesc inteligența artificială. Firma declară că noua tehnologie „depășește bariera dintre om și mașinărie”, scrie ziarul britanic *Express*.

Aria, noul model de robot-femeie, a atras atenția atunci când a fost prezentat la o conferință în domeniul tehnologiei din Las Vegas.

„Robotul umanoid, alimentat cu inteligență artificială, e foarte realist, are propriul profil pe rețelele sociale și ar putea concura cu omul într-o bună zi. Aria este deosebită, deoarece poți vorbi cu ea și îi poți pune întrebări”, a spus Andrew Kiquel, directorul executiv al companiei.

Kiquel speră să ajute în combaterea fenomenului singurătății în rândul adulților și adolescenților, deoarece Aria

poate purta conversații cu ajutorul inteligenței artificiale, folosind o tehnologie avansată de procesare a limbajului natural și de recunoaștere facială pentru a interacționa eficient cu membrii familiei. Femeia-robot poate fi programată să descopere multe lucruri despre utilizator. Poate chiar să creeze o conexiune cu acesta, ceea ce se resimte ca o „interacțiune umană”.

Compania britanică Moley Robotics a dezvoltat un... coleg al Ariei – un robot de gătit complet automatizat, capabil să prepare o gamă largă de produse după anumite rețete.

Robotul Moley are brațe robotizate și utilizează o tehnologie de învățare automată pentru a replica tehnicile de gătit ale bucătarilor umani.

Acestea sunt exemple de îmbinare a inteligenței artificiale și a roboticii care pot transforma domenii tradiționale, cum ar fi gătitul sau curățenia prin inovații. Roboții, într-un viitor nu prea îndepărtat, ne vor ușura cu mult viața, scutindu-ne de activități monotone și repetitive, dar omul nu trebuie să uite de muncă, ci să se axeze pe creație și inventică.

ARHEOLOGIE

MAYAȘII-INGINERI

În Belize, a fost descoperită o rețea vastă de instalații antice pentru capturarea peștilor, realizată de strămoșii direcți ai civilizației mayașe. Aceste structuri, care puteau asigura hrana pentru 15.000 de persoane pe an, constau într-un sistem complex de canale și iazuri ce direcționau peștii în zone ușor accesibile pentru prindere.

Construite de comunități de vânători-culegători în urmă cu aproximativ 4.000 de ani, în perioada arhaică, aceste structuri datează dintr-o epocă în care agricultura nu era practică la scară largă în regiune. Studiul, publicat în revista *Science Advances*, subliniază că descoperirea reprezintă „cea mai timpurie instalație arhaică de capturare a peștilor înregistrată în Mesoamerica antică”. Succesul comunităților de vânători-culegători a contribuit la formarea civilizației mayașe, care, ulterior, a dominat zonele joase ale Mesoamericii și sudul Mexicului modern. Instalațiile de capturare a peștilor au avut

Pe măsură ce regiunea devenea mai aridă, iar secetele, tot mai mult o provocare, aceste instalații ar fi fost o soluție pentru asigurarea hranei, ceea ce a determinat comunitățile să coopereze pentru construirea și întreținerea lor.

Cercetătorii au utilizat imagini din satelit și capturi aeriene realizate cu drone pentru a identifica rețeaua de canale și iazuri. Excavațiile și analizele de datare radiocarbonică a sedimentelor organice și a cărbunelui au stabilit perioada în care au fost construite instalațiile. Mayașii au continuat să folosească structurile și în perioada Formativă (circa

un rol important în încurajarea stabilirii așezărilor permanente și, mai târziu, în dezvoltarea orașelor.

„Este probabil ca aceste canale să fi permis recoltarea anuală de pești și organizarea de întâlniri sociale, ceea ce ar fi încurajat oamenii să se întoarcă în zonă în mod repetat și să rămână pentru perioade mai lungi de timp”, a declarat Mariëka Brouwer Burg, profesoară de antropologie la Universitatea din Vermont (SUA) și codirectoare a echipei de cercetare.

2000 î.Hr. – 200 d.Hr.), conform studiului.

„Descoperirea este uimitoare, a declarat Thomas Guderjan, profesor de antropologie la Universitatea din Texas (SUA). Am crezut mereu că proiectele de modificare a terenului la scară largă sunt caracteristice perioadei clasice mayașe (aproximativ 250–900 d.Hr.)”. Astfel, cercetătorii au ajuns la concluzia că, în urmă cu 4.000 de ani, mayașii erau mult mai avansați decât se credea până acum.

Sursa: *descopera.ro*

Problemă de logică

$$\begin{array}{rcl}
 \text{baseball} + \text{baseball} & = & 20 \\
 \text{basketball} + \text{baseball} + \text{basketball} & = & 30 \\
 \text{glove} - \text{basketball} & = & 10 \\
 \text{baseball} \times \text{basketball} \times \text{glove} & = & ?
 \end{array}$$

• Îi spunem Bravo! lui Cristian ONOFREI (Chișinău), care a găsit soluția problemei din ediția precedentă. El are toate șansele să devină învingător. Așadar, dragi cititori, fiți atenți la condițiile problemei de azi și încercați să-l devansați. Succes!

Henryk SIENKIEWICZ (1846-1916) este unul dintre cei mai cunoscuți prozatori polonezi, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1905 „...pentru meritele sale excepționale ca scriitor epic”.

Născut în Varșovia, urmează gimnaziul fără prea mult interes, apoi studiile superioare (drept, medicină și filologie), colaborează la „Gazeta Polska” până în 1876, când pleacă în California cu un grup de prieteni să înființeze o fermă, pentru ca, în 1878, să revină în țară și să aștearnă pe hârtie trilogia *Prin foc și sabie*, *Potopul* și *Pan Wolodyjowski*, care se bucură de un succes uriaș. Scrie, în continuare, *Quo vadis*, *Cavalerii teutoni*, *Janko Muzykant* etc., iar către sfârșitul vieții, marcat și dezorientat de avântul mișcărilor muncitorești, termină romanele *Fără dogmă*, *Familia Polaniechi* și *Vârtejuri*, murind la 70 de ani la Vevey, în Elveția.

Henryk SIENKIEWICZ

QUO VADIS

(Fragment)

În zorii zilei următoare, doi oameni în negru înaintau pe calea Appia spre șesul Campaniei.

Unul era Nazarius, celălalt apostolul Petru, care părase Roma și pe coreligionarii chinuți acolo.

Cerul la răsărit căpătase o nuanță verzuie, care, încet, trecea în culoarea șofranului. Copacii cu frunze argintii, marmura albă a vilelor și arcadele apeductelor căpătau contur, ieșind încet din întuneric. Cerul se lumina treptat, luând tonuri aurii. Răsăritul parcă s-ar fi topit într-o apă roză și Munții Albani apărură vineții, copleșiți de lumină.

Aurora se oglindea în picăturile de rouă care tremurau pe frunzele copacilor. Ceața se rări, descoperind priveliștea vastă a șesului, cu case, cimitire, orașele și pâlcuri de arbori, printre care străluceau albe coloane de temple.

Drumul era pustiu. Sătenii care aduceau legume în oraș, probabil, nu apucaseră încă să înham la cărucioarele lor. Plăcile de piatră, cu care era pavat drumul până în munți, răsunau în liniștea dimineții sub sandalele de lemn pe care le purtau călătorii.

Soarele apăru dintr-un defileu al munților și un spectacol ciudat izbi privirile apostolului. I se păru că cerul de foc, în loc să se ridice pe cer, a coborât din munți și se rostogolește pe drum.

Petru se opri și spuse:

– Vezi lumina aceea care se apropie de noi?

– Nu văd nimic, răspunse Nazarius.

Petru își puse palma streășină la ochi și adăugă după o clipă:

– Vine spre noi un om în lumina soarelui.

La urechile lor nu ajungea însă nici cel mai mic zgomot de pași. În jur era liniște deplină. Nazarius vedea doar că în depărtare tremurau copacii de parcă i-ar fi scuturat cineva și că lumina se revărsa tot mai bogată peste șes.

Privi mirat la apostol.

– Rabbi! Ce ai? Întrebă, neliniștit.

Petru scăpă din mâini toiagul de drumeț. Ochii lui priveau țintă înaintea, buzele-i erau întredeschise. Pe față i se zugrăveau uimirea, bucuria, încântarea.

Deodată, se aruncă în genunchi, cu mâinile întinse înainte, strigând:

– Christe! Christe!

Căzu cu fața la pământ ca și cum ar fi sărutat picioarele cuiva.

După un răgaz de tăcere, se auziră cuvintele bătrânului, întrerupte de suspine:

– Quo vadis? Domine?

Nazarius nu auzi răspunsul, dar la urechile lui Petru ajunse o voce tristă și blândă, care spunea:

– Dacă tu părăsești poporul meu, mă duc la Roma, ca să mă răstignească pentru a doua oară.

Apostolul zăcea la pământ cu fața în praf, nemișcat, fără să scoată o vorbă. Lui Nazarius i se păru că a leșinat, sau că a murit. În sfârșit, se ridică, luând toiagul cu mâini tremurânde și, fără să spună nimic, se întoarse spre cele șapte coline ale orașului.

Băiatul întrebă ca un ecou:

– Quo vadis? Domine?

– La Roma, răspunse apostolul încet. Și se întoarse.

Pavel, Ioan, Linus și toți credincioșii îl întâmpinară cu uimire și spaimă, mai ales că, în zori, imediat după plecarea lui, pretorienii înconjurașă casa lui Miriam și-l căutaseră pe apostol. La toate întrebările el le răspundea cu bucurie și liniște:

– L-am văzut pe Domnul!

Încă în această seară, se duse la cimitirul Ostrianum să-i învețe și să-i boteze pe aceia care voiau să se scalde în apa vieții.

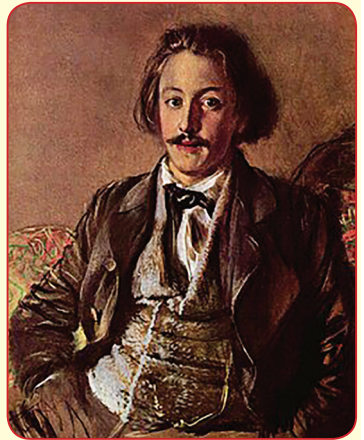
De atunci, veni acolo zilnic, și veneau zi de zi mulțimi tot mai numeroase. Se părea că din fiecare lacrimă a martirilor se nasc noi adepți, că fiecare suspin din arenă răsună ca un ecou în mii de piepturi. Împăratul înota în sânge, Roma și întreaga lume păgână își făceau de cap, însă cei care se săturaseră de crime și nebunii, cei care fuseseră călcați în picioare, cei a căror viață era mizerie și asuprire, toți cei frământați, triști și nefericiți veneau să asculte ciudata poveste despre un zeu care din dragoste pentru oameni se lăsase răstignit, ca să le răscumpere păcatele.

Găsindu-l pe acest Dumnezeu, pe care-l puteau iubi, găseau ceea ce nu putea da nimănui lumea de atunci – fericirea dragostei.

Traducere de Remus LUCA
și Elena LINȚA

Paul Johann Ludwig von HEYSE (n. 15 martie 1830, Berlin — d. 2 aprilie 1914, München) a fost un scriitor german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1910 „ca omagiu pentru desăvârșita sa artă, pătrunsă de concepția idealistă, realizată pe parcursul unei lungi și importante activități ca poet liric, scriitor dramatic, romancier și autor al unor nuvele de renume mondial”. Paul Heyse și-a asigurat un loc bine definit în istoria literaturii datorită contribuției aduse, atât practic, cât și teoretic, la evoluția nuvelei.

Paul HEYSE

OBOSEALA VERII

*De-acum, vara e obosită și înfrântă,
În pomii desfrunziți o pasăre nu cântă,
Vântul suflă, mereu mai sus cerându-și locul,
Arde-n cămin focul scăpărând.
Acolo, cântăm pe rând
Noi doi. Inima mea și focul.
Nu mai sunt crini. Nici trandafiri, nici muguri
Și-acolo-i un paner cu struguri.
Flăcări dulci în galbene veșminte-și fac jocul.
Unei părți din sevă-n flamă îi dau vânt.
Ne înălțăm în același cânt
Noi doi. Inima mea și focul.
Iubita vine să-împărtășim o sărbătoare,
Se înalță, privindu-ne prin arbori, la est, luna cu mirare,
În vreme ce-n tustrei dorințele-și desfăc ghiocul;
Focul de-acum se stinge, îl privim cum scade;
Și-o pace mare dezmiardările-și sloboade.
Noi doi. Inima mea și focul.*

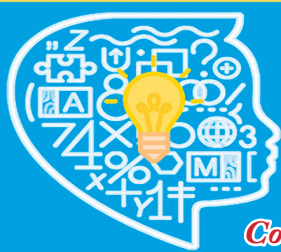

• Vara la țară. Desen de Victoria ONOFREI

PRIMĂVARĂ TIMPURIE

*Vânturi zbuciumate-n noapte;
Vârfuri sterpe de-arbori îmbibate
De-apă. Inima mea s-a trezit devreme,
Clătinându-se între-a spera și a se teme.
Ascult, un bine cunoscut, tremurător sunet,
Urcă de jos din pădure înspre mine.
Au revenit mierlele-n cuiburi, sus pe crengi?
Acolo, o linie albă pe cărare –
Nesigur, îmi întreb mintea:
E o brumă târzie oare
Sau au dat porumbarii-n floare?*

Traducere de Petru DIMOFTE

Wunderkind

COPII - MINUNE

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ Nr. 6 (49)

EuroQuiz aduce Europa aproape

Ce este Euro Quiz? Un concurs cu întrebări și răspunsuri despre istoria, prezentul și viitorul Uniunii Europene. Concurenții trebuie să aibă răspunsuri rapide și corecte la întrebări prestabilite din diverse arii de cultură generală, într-un timp limitat.

Anul acesta, concursul a avut loc, în premieră, în Republica Moldova. Și-au anunțat participarea peste 2500 de elevi din întreaga țară, organizați în 500 de echipe. Pe 7 mai, la Palatul Republicii, s-a desfășurat marea finală, reunind 41 de echipe. Elevii și profesorii prezenți în sală au fost felicitați de doamna **Maia Sandu**, care a subliniat importanța organizării acestui concurs ce ne aduce Europa mai aproape.

„Moldova merge spre UE pentru că ne dorim o viață mai bună pentru toți, iar cei care vor beneficia cel mai mult de această alegere sunt tinerii”, a menționat Președinta țării.

Echipele au fost alcătuite din câte cinci elevi, care au avut de răspuns la 25 de întrebări. Aceștia și-au testat cunoștințele privind istoria și geografia Europei, instituțiile și valorile UE, precum și diversitatea culturală a țărilor membre. După o competiție aprinsă, au fost anunțați câștigătorii:

Locul I – echipa „Balo-faghi” de la Liceul Teoretic „Axentie Doljnenco” din raionul Vulcănești;

Locul II – echipa „Vitejii” de la Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” din Chișinău;

Locul III – echipa „Cinci Hași” de la Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Chișinău.

Plini de emoție, elevii din Vulcănești au împărtășit câteva impresii:

Câștigătorii alături de doamna Președintă Maia Sandu

Vladimir BALOTA:

– Ne-am pregătit foarte intens și, în acest sens, ne-a prins bine vacanța de Paști. Am avut suficient material informativ, am fost ghidați de coordonator și aceasta ne-a permis să studiem aprofundat cultura, așezarea geografică, istoria statelor ce intră în componența UE.

Crina MOGOREAN:

– Presupun că cea mai grea, pentru toți participanții, a fost întrebarea despre majoritatea calificată din Consiliul Uniunii Europene – metoda de vot, în care, pentru adoptarea unei decizii, trebuie să voteze 55 de procente din membri și 65 procente din populația UE. La acest răspuns am greșit și noi...

EuroQuiz 2025 s-a desfășurat cu suportul Biroului pentru Integrare Europeană, Ministerului Educației și Cercetării,

Agenciei Naționale pentru Tineret și Asociației de Jocuri Intelectuale, în parteneriat cu Delegația UE în Republica Moldova. Organizatorii concursului au accentuat că integrarea europeană deschide numeroase oportunități pentru tineri, oferindu-le acces la educație de calitate și perspective de creștere profesională. Au pregătit și surprize frumoase pentru participanții la competiția finală.

Astfel, câștigătorii ediției „EuroQuiz 2025” vor merge într-o vizită la Bruxelles, capitala Uniunii Europene, iar cei peste 200 de elevi finaliști vor participa la o tabără de vară în România. Au fost premiați și profesorii-coordonatori cu diplome de recunoaștere, rucsacuri, jocuri educative și vouchere pentru achiziționa cărți.

Sursa: mec.gov.md

Olimpicii noștri

URCUȘ pe treptele devenirii

Tăcută pentru cei care nu o cunosc bine, dar perfecționistă și entuziasmată de pasiunile sale, aceasta este Ilinca VIERU, elevă în clasa a XI-a la Liceul de Inventică și Creativitate „Prometeu-Prim” din capitală. A devenit laureată a Olimpiadei republicane de limba engleză din acest an, obținând Locul I, succes atins sub îndrumarea dnei profesoare Svetlana Munteanu. La fel, a fost apreciată cu Locul I și la Olimpiada republicană de geografie, fiind ghidată de dna profesoară Mariana Gaju. În ceea ce privește Olimpiada republicană de limba franceză, Ilinca deține Locul I doi ani consecutiv – în 2024 și 2025!

Pe cât de modestă, Ilinca are o lume interioară complexă, te impresionează prin voința și dorința de a evolua intelectual și spiritual, de a urca frumos pe treptele devenirii.

– **Ce te-a motivat să participi la olimpiada de limba engleză?**

– Pasiunea mea pentru engleză a răsărit odată ce am deschis prima carte în această limbă, astfel că abia așteptam să particip la olimpiadă în clasa a IX-a. Chiar dacă am avut parte și de eșecuri, acestea mi-au dat motivația necesară pentru a mă pregăti minuțios și pentru a-mi demonstra aptitudinile în continuare.

– **Ai avut vreun moment în care să simți că nu vei reuși? Cum ai trecut peste acesta?**

– Sincer vorbind, chiar în seara dinaintea concursului mi se părea că mi-au dispărut din minte toate cunoștințele în materie de limba engleză. Din fericire, fratele mai mic m-a făcut să zâmbesc atunci când a prezis că voi lua un loc premiant, așa că în dimineața probei mi-a reapărut încrederea în forțele proprii. Totuși, participarea repetată îi dă oricui șanse mai mari de a câștiga.

– **Ce sfat ai oferi cuiva care își dorește să exceleze la limba engleză?**

– Fiecare are stilul propriu de învățare, însă îi pot sfătui să scrie mai multe eseuri în conformitate cu rigorile olimpiadei – are un rol foarte important în procesul de pregătire. Astfel, în ziua concursului, îți poți forma o idee despre ce se așteaptă să scrii, în funcție de tema propusă.

– **Cum crezi că te va ajuta această experiență în viitor?**

– Ca mulți viitori absolvenți, visez să îmi continui studiile la o universitate prestigioasă din Europa. Pentru a fi admisă, trebuie să trec unul dintre testele internaționale de limba engleză, iar participarea la olimpiadă îmi oferă o parte din experiența și cunoștințele necesare pentru a mă pregăti.

– **Ai obținut Locul I și la Olimpiada republicană de geografie. Care concurs ți s-a părut mai complicat?**

– Ambele au dificultățile lor, dar mi-a fost puțin mai ușor să mă pregătesc de engleză, având în vedere că proba constă doar dintr-un eseu. Pentru a obține un loc de frunte la geografie, nu e de ajuns să înveți din manual, trebuie să ai și multe cunoștințe de cultură generală.

– **Ești de părerea că orice elev poate atinge performanțele tale?**

– Oricine poate obține un loc de frunte, dacă se descurcă la materiile la care merge la olimpiadă și dacă e pregătit să sacrifice o mare parte din timpul său liber.

– **Apropo, cum îți programezi timpul?**

– De obicei, mă pregătesc de concursuri după ce termin temele pentru acasă, în weekend sau pe canapea, la școală, înainte să înceapă prima lecție. Folosesc și liste cu toate lucrurile pe care le am de făcut, pentru că mă ajută să nu uit nimic și să țin cont de timpul disponibil.

– **Și telefonul, rețelele de socializare nu te atrag?**

– Desigur, ca pe oricine în ziua de azi. Însă atunci când am de învățat, îmi setez telefonul pe mod avion, ca să nu primesc notificări care mi-ar distra atenția.

– **Mulțumesc pentru interviu și succes în continuare!**

A intervievat: Gloria AGOP, elevă în clasa a IX-a la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim”

Coordonator dna Aliona COROPCEANU, director adjunct

• Cu profesoara de engleză, dna Svetlana Munteanu

• Participanții la competiția finală EuroQuiz 2025

SĂ SCRIM ȘI SĂ VORBIM CORECT!

Rubrică susținută de Gabriela MORARU Nr. 6 (49)

Scurta poveste a cavalerului AȘADAR

Foarte devreme, să fi fost pe la 8, cavalerul AȘADAR ieși furtunos din casa familiei sale. Care familie? Scrie pe plăcuța lustruită de la intrare: familia CONJUNCȚIA.

Se grăbește cavalerul nostru spre sala de consiliu unde se va întâlni cu frații săi, nobilii DECI, PRIN URMARE, CAREVA-SĂZICĂ, DE ACEEA.

Să vă spun de ce este supărat cavalerul: pentru că s-a răspândit o epidemie care trebuie eradicată imediat. Nu știți despre ce este vorba? Fiți mai atenți când vă întâlniți cu prietenii voștri la felul în care începeți un enunț: „Deci, am plecat pe la Radu.” Sau: „Așadar, m-am întâlnit cu ea la cofetărie.” Despre asta este vorba!

Mă întrebați ce este greșit aici. Simplu! Cavalerii care se întâlnesc acum se plâng de faptul că unii dintre noi ignorăm calitatea lor de conjuncții concluzive. Adică, ele, conjuncțiile concluzive, trebuie să fie folosite după ce s-a formulat o ipoteză sau o părere. Apoi tragem concluzia.

Să luăm un exemplu: „Aveam câteva ore libere și m-am gândit cum să le petrec mai cu folos. Mi-am amintit de prietenul

meu, Radu, care are totdeauna idei bune. Deci, am plecat la Radu.”

Și cavalerii noștri suferinzi și-au mai amintit și de faptul că mulți dintre noi (prea mulți) nu folosesc virgula înaintea lor: „Trebuia să prind trenul, așadar (decî, prin urmare, carevasăzică, de aceea) m-am grăbit.”

M-am întâlnit odată cu un călător din altă împărăție care m-a întrebat de ce apar atât de mulți „decî” sau „așadar”. I-am răspuns că este o epidemie pe care o poate rezolva școala. Încă sper... Însă vouă acum, în toila vacanței de vară, nu prea vă arde a școală. Totuși, mulți dintre voi preferă să citească literatură artistică. Urmăriți-i pe acești frați din familia conjuncțiilor cum se comportă în proză și poezie. Lectura poate oferi lecții de scriere corectă!

Interpreți preferați

O VOCE AUTENTICĂ

Nicoleta Sava-Hanganu este una dintre interpretele remarcabile de muzică populară din Republica Moldova, cunoscută pentru vocea sa caldă, prezența scenică aparte și diversitatea programului artistic. Născută pe 13 aprilie 1984, în Chișinău, Nicoleta și-a descoperit pasiunea pentru muzică încă din copilărie, iar talentul i-a fost cultivat în cele mai prestigioase instituții de învățământ artistic din țară.

A absolvit Liceul Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”, iar ulterior și-a continuat studiile la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău. Educația muzicală solidă i-a permis să abordeze cu ușurință muzica populară autentică, dar și cea modernă.

De-a lungul carierei, Nicoleta a colaborat cu numeroși artiști și trupe de renume din spațiul românesc și moldovenesc, printre care se numără „Zdob și Zdub”, „Alex Calancea Band”, Valentin Boghean și Natalia Barbu. Aceste colaborări i-au adus nu doar apreciere, ci și un public larg.

Un moment important în cariera ei a fost participarea la selecția națională Eurovision din 2018, unde a interpretat piesa „La Esencia del Sur”. Melodia s-a bucurat de succes, în special, în Spania, datorită influențelor flamenco și pasiunii ce răsună prin vocea Nicoletei. În 2024, a revenit în competiție, participând la Etapa Națională Eurovision cu piesa „Bravo”, clasându-

se pe locul al VII-lea din 11 participanți. Această piesă are o semnificație specială pentru ea, artista mărturisind că o reprezintă în profunzime.

Repertoriul Nicoletei este unul bogat și variat. Printre cele mai îndrăgite piese sunt „La Esencia del Sur”, „Tudoriță nene”, „Lume, Lume”, „Bravo” și „Ista-i jocul ce ne leagă” – melodii care exprimă atât

dragostea pentru tradiție, cât și dorința de a inova.

Nicoleta Sava-Hanganu rămâne o prezență marcantă în peisajul muzical moldovenesc, o artistă care îmbină cu naturalețe autenticitatea folclorului cu influențe moderne, păstrând mereu legătura cu rădăcinile sale culturale și cu publicul care o iubește.

Renata CUPCEA

Sugestii de lectură

POEZIA TIMPULUI SPIRITUAL

*Doamne, sunt ce sunt prin Tine,
Acum și-n veșnicia care vine.*

Elena DERELI-NANI

Drumul spre poezie trece prin inima omului, prin inima celui care, prin voia Domnului, ia naștere odată ce trebuie să devină poet.

O carte se adună pe încetul, ca și izvorul ce răbufnește din adâncuri la vederea soarelui, dând în bine glas undelor de cleștar. Inimile însetate le caută și se găsesc.

Poeta Elena Dereli-Nani, descendentă din Leușenii Hânceștilor (născută la 09 octombrie 1957 în familia lui Gheorghe și a Teodorei Nani), vine pe lume într-un miez de toamnă auriu-azurie, împlinind o chemare, un vis, un ideal. Ea scrie versuri de la 12 ani. Ulterior autoarea se va concentra la monografia „Leușeni – baștina mea de dor” (2025) deloc incidentală, „pentru mine, ca și pentru toți consătenii, satul Leușeni este identic cu casa mea de dor, cu familia mea...”. Aici Dumnezeu ne-a arătat splendoarea creației sale, aici ne trăim visele, aici devenim mai buni, mai înțelepți... Oricum, cărțile editate de autoare („Poezii de la bunica. Bucuri pentru copii”, 2020; „În grădina bucuriei. Poezii pentru copii”, 2022; „Ce-ai fi fără Tine?...”, poezii creștine, 2022 etc.) reliefează acest „dor” neasemuit față de cuvântul rostit și scris, față de sat și față de omul dintotdeauna din inima ei scrisă de cuvinte și de trăiri neuitate, de „amintiri” cu filele „netăiate”, necitite, nemărturisite.

Edițiile respective scot în prim-plan sufletul poetic al autoarei născută în zodia armoniei. Dumnezeu este Bucurie, Lumină, Înțelepciune, Experiență, Armonie etc. Poezii cu Dumnezeu în inimă sunt nu numai copii Lui, ei sunt, mai ales, promotorii acestor valori universale, spirituale, creatoare, înainte mergătoare, general-umane și primordiale, cu fața la Dumnezeu.

Monologal-dialogal, simple și profunde prin mesajul lor spiritual, versurile socio-umane ale Elenei Dereli-Nani cultivă o dragoste aparte față de relația omului cu natura. Copilul este invitat în „Grădina Bucuriei” spre a contempla frumusețile netrecătoare ale vieții și ale clipei.

„Pacea, iubirea de țară și de neam, de satul natal, de părinți și bunici, de natura cea dragă – creația Lui Dumnezeu –, sunt temele majore pe care le reflectă în cartea sa de poezii pentru copii „În grădina bucuriei”, scrie Raisa Plăieșu în cuvântul-înainte al volumului. Scrierea totodată prezicează că autoarea Elena Dereli-Nani „îl readuce pe cititor în diferite ipostaze de viață, păstrând folclorul autentic, tradițiile și obiceiurile sărbătorilor creștine. Prin conținutul poeziilor poeta creează o vacanță pentru copii, ducându-i la bunei la țară, ca să trăiască cele mai fericite clipe ale copilăriei. Copilul este chemat să alerge prin câmpiile satului, prin lanurile de spice, să asculte murmurul cristalin al izvoarelor, să culeagă cele mai frumoase flori de vară, să ajute bunei la diferite munci agricole” etc.

Poemele autoarei sunt cel mai bun exemplu de trăire în cuvânt. Ne referim la piesele care fac însuși întregul edificiu „Când e pace”, „Plaiul sfânt”, „Acasă totul mi-i drag”, „Mama e dorul cel mai sfânt”, „Ai căldura cea din soare” sau la „Curcubeul fermecat”, „Casa mea”,

„Satul meu”, „Mama mea”, „Dragă copilaș”, etc., etc., care îl surprind pe micul cititor prin mesajul lor inspirat, nepretențios, firesc și, totodată, plin de învățăminte.

Cronologic scrise într-o anume legătură intuitivă cu modul de a fi și de a se manifesta al copilului, cărțile Elenei Dereli-Nani imaginar constituie un dialog tacit cu micul cititor dinspre inima lui rațională și încăpătoare voină a cuprinde necuprinsul ideii de sine despre familie, țară și neam, dinspre Patria din noi și din cuvânt. Astfel cărțile exemplar editate într-o formulă grafică originală, potrivită unui concept propriu de apropiere a copilului de carte și pe această cale („Poezii de la bunica” (2020), „În grădina bucuriei” (2022) și „Gura mea de rai” (2023), „Lumini Celeste” (2024), „Lumina Învierii” (2024), „Mirul din lacrimă” (2024) sunt o probă sigură de testare a adevărului promovat dintr-o credință fermă că poezia pentru și despre copii a autoarei vine să consacre nu numai un nume în istoria literelor noastre, dar totodată și un dialog imaginar și nu numai cu Măria Sa micul cititor. Miza pe acesta bucură, deoarece cartea trebuie să-l apropie de Cuvântul Domnului, de Credință și de tot ce-i frumos și peren, necesar și ideal pentru creșterea și școlirea lui familială, preșcolară și școlară în spirit general-uman contemporan.

Instructiv-educative și contemplativ-meditative, piesele volumelor menționate sunt remarcabile și prin natura lor cognitivă și interogativă deschisă spre inima tuturor („Ține minte, copilaș! Ai pe umăr îngeraș./ El e dat de Dumnezeu / Să te păzească de orice rău... Ține minte, copilaș! Îngerii cântă din fluturaș./ Cântă natura din jurul tău./ Este iubirea Lui Dumnezeu”).

Poetă nativă a Armoniei, Elena Dereli-Nani, a căutat Omul plin de Credință, de iubire și de bunătate.

Prin viersuirea creștină și prin psalmizarea poeziei curente, dna Elena Dereli-Nani ne apropie și pe noi de cuvântul neînceput, de apa lui neîncepută care este însăși credința (aci iubirea cea care „mișcă sori și stele”, vorbind în celebra metaforă dantească...) psalmică și psalmii acesteia care încap nu numai cuvântul lor sfânt, dar și necuvântul spiritual original, unicul originarizând el însuși oricum din neuitarea Lui, Arhitectului spiritual al Absolutului care va schimba odată din rădăcini conceptul Clipei și Clipa acesteia, fatală sau temporară, în una magistralmente spirituală, solar-selenară, cvadridimensională care bate la ușă.

Tudor PALLADI

COPILĂRIA MEA TRANSPUSĂ ÎN CULORI

Mă numesc Anastasia GHEVORGHEAN. Am 15 ani și sunt elevă în clasa a IX-a la Liceul Teoretic „Nicolae Bălcescu” din comuna Ciorescu, mun. Chișinău.

De mică, mi-a plăcut să desenez și să încerc diverse armonii de culori, obținând forme abstracte sau naive, iar în orele libere exersam mereu, încercând să pictez ceva frumos. Peste o vreme, m-am gândit că a sosit clipa de a face un pas important – m-am înscris la secția Arte Vizuale a Școlii de Arte „Ion Gheorghe Ciorescu” din localitate. Aici învăț să dau viață gândurilor și emoțiilor care mă cuprind. Astfel, absorbită de lumea culorilor și imaginilor, uitând uneori de timp, mă simt cu adevărat împlinită. Prin fiecare lucrare îmi exprim ideile și sentimentele într-un limbaj vizual doar al meu, iar detaliile de pe pânză îmi reflectă fanteziile vârstei.

Pentru succesele de azi îi sunt profund recunoscătoare doamnei Eugenia Petrache, profesoara mea de specialitate. Sprijinul și încrederea dumneaei în forțele mele m-au ajutat să cresc și să mă dezvolt. Am experimentat diverse tehnici de lucru și materiale, folosind pastelul, acuarela, guașa, vopseaua în ulei, aplicația.

Pe parcursul anilor de studii, am participat la concursuri locale, municipale, naționale și internaționale. Competiția din anul 2023, cu genericul „Eu pictez covorul meu”, mi-a adus Premiul Mare. M-am

implicat cu pasiune și în competiția artistică „De vorbă cu omul de zăpadă”, iar la recentul concurs „Puterea Vizionarilor”, desfășurat în România, m-am bucurat de Premiul I.

Sunt fericită că am ocazia să studiez în această școală, unde fiecare lecție îmi deschide noi orizonturi, lucrez cu bucurie la șevalet și trăiesc din plin inspirația într-un mediu artistic deosebit care îmi sporește creativitatea.

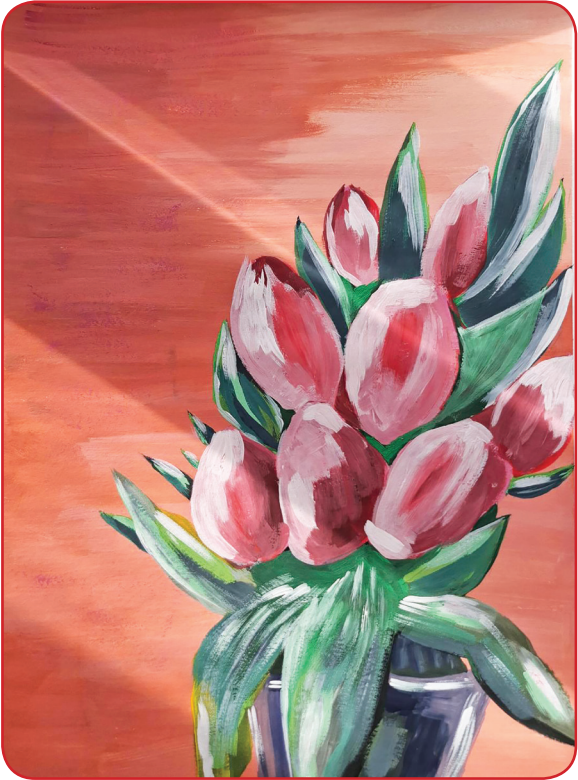
Anastasia GHEVORGHEAN, elevă la Școala de Arte „Ion Gheorghe Ciorescu” mun. Chișinău, comuna Ciorescu

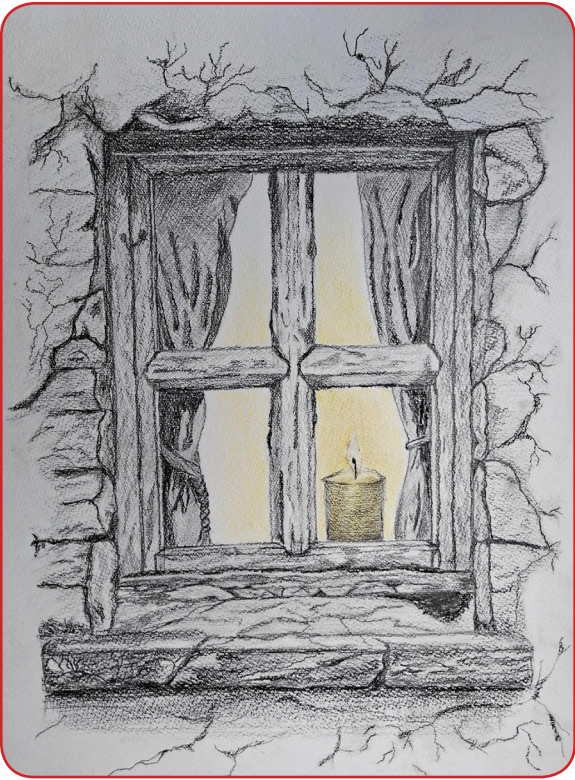
OCHIUL DE VEGHE. APLICAȚIE

BUNICA ȘI PÂINEA

LALELE, LALELE...

FEREAȘTRA AȘTEPTĂRIILOR

CRIN PORTOCALIU